

Leerlijn debatteren

Lessenreeks om vaardigheden van leerlingen te versterken in presenteren, argumenteren en kritisch denken

**onderbouw
bovenbouw
1e 2e 3e graad**

**vmbo
havo/vwo
aso/tso**

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Docentenreader

Dankwoord

Mogelijk gemaakt met financiering van de Europese Unie

De doorlopende leerlijn debatteren is geschreven door de DebatUnie in samenwerking met Nederlandse en Vlaamse scholen en scholengroepen. Dit project is mede-gefinancierd door de Europese Unie. Deze reader is één van de resultaten van het project 2023-1-NL01-KA210-SCH-000165388 binnen Erasmus+.

De hier geuite opvattingen en meningen komen echter uitsluitend voor rekening van de auteur(s) en geven niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Nationaal Agentschap weer. Noch de Europese Unie, noch het Nationaal Agentschap kan ervoor aansprakelijk worden gesteld.

Docenten en scholen

Daarnaast is het maken van de vertaalslag naar Vlaamse en Nederlandse docenten mogelijk gemaakt door een panel aan enthousiaste docenten die belangeloos hun tijd hebben geïnvesteerd in het uitvoeren van de lessen om zo de schrijvers van uitgebreide feedback te voorzien. Onze dank gaat naar docenten van Scholengroep Impact, GO! Maxwell, Stichting LMC, Atheneum Blankenberge, Atheneum Brugge, GO! Atheneum Voskenslaan, Kalsbeek College Woerden, Portus Scholengroep Barendrecht en Stedelijk Dalton Lyceum Dordrecht. In het bijzonder Barbara Schrijver, Bonnie Rabouw, Dicky Antoine, Dick Lierman, Dineke Oldenwening, Emre Hoogduijn, Esther Dessart, Gunnar Vergauwen, Jelmer Birkhoff, Lore Verhelst, Margreet Sikkens, Marjan Krijvenaar, Mathias van der Hoogerstraete, Mirjam Aret, Paul Vissers.

Medegefinancierd door
de Europese Unie

DEBAT
UNIE

Inhoudsopgave

Dankwoord	2
Inhoud	4
Inleiding	7
Algemene introductie	7
Debat is samenwerking	8
Debat opbouwen	8
Het inzetten van deze leerlijn	9
Les 1: Wat is debat?	11
Leerdoelen	11
Benodigdheden	11
Theorie	11
Debatvorm: Zaaldebat	12
Uitgebreid lesprogramma	13
Les 2: Een gestructureerd debat	17
Leerdoelen	17
Benodigdheden	17
Theorie	17
Uitgebreid lesprogramma	19
Les 3: Beginnen met speechen	23
Leerdoelen	23
Benodigdheden	23
Theorie	23
Oefening: Verdedig het Onverdedigbare	25
Uitgebreid lesprogramma	26
Les 4: Argumenteren – SExI	28
Leerdoelen	28
Benodigdheden	28
Theorie: SExI-model	28
Debatvorm: Arenadebat	29
Uitgebreid lesprogramma	31
Les 5: Argumenteren - Bewijs, impact en relevantie	34
Leerdoelen	34
Benodigdheden	34
Theorie: Bewijs en impact	34
Uitgebreid lesprogramma	36

Les 6: Weerleggen	39
Leerdoelen	39
Benodigdheden	39
Theorie	39
Debatvorm: Middenhuis	40
Uitgebreid lesprogramma	41
Les 7: Voorbereiden	44
Leerdoelen	44
Benodigdheden	44
Theorie	44
Uitgebreid lesprogramma	46
Les 8: Verdieping - De conclusiebeurt	48
Leerdoelen	48
Benodigdheden	48
Theorie: De conclusiebeurt	48
Uitgebreid lesprogramma	50
Les 9: Verdieping - Argumentatie wegen	52
Leerdoelen	52
Benodigdheden	52
Theorie: Argumentatie wegen	52
Uitgebreid lesprogramma	53
Les 10: Slotdebat	55
Leerdoelen	55
Benodigdheden	55
Lokaalopstelling	56
Het slotdebat: twee opties	56
Het voorbereiden van een klein debattoernooi	57
Uitgebreid lesprogramma Optie 1	57
Uitgebreid lesprogramma Optie 2	59
Scoremodel 1	60
Scoremodel 2	61
Over de DebatUnie	62
Appendix 1: Lesbrieven in één pagina	63
Beknopte Lesbrieven Les 1: Wat is debat?	64
Beknopte Lesbrieven Les 2: Een gestructureerd debat	65
Beknopte Lesbrieven Les 3: Beginnen met spreken	66
Beknopte Lesbrieven Les 4: Argumenteren - SEI	67
Beknopte Lesbrieven Les 5: Argumenteren - Bewijs, impact, relevantie	68
Beknopte Lesbrieven Les 6: Weerleggen	69

Beknopte Lesbrieﬂes 7: Voorbereiden	70
Beknopte Lesbrieﬂes 8: Verdieping - de conclusiebeurt	71
Beknopte Lesbrieﬂes 9: Verdieping - argumentatie wegen	72
Beknopte Lesbrieﬂes 10: Slotdebat (optie 1)	73
Beknopte Lesbrieﬂes 10: Slotdebat (optie 2)	74
Appendix 2: Diverse oefeningen	75
Pitch	75
Verkoper	76
NASA Noodlanding	76
Verdwaald in de natuur	77
Eehns of oneehns	77
Ballondebat	78
Kettingdebat	78
Appendix 3: Naslagwerk voor een succesvolle debatten	80
Debatten leiden	80
Debatten beoordelen	81
Debatten evalueren	82
Stellingen vinden of maken	83
Helpen bij debatten voorbereiden	84
Debatteren met een grote klas	85
Appendix 4: Voorbeeld	86
Reflectieformulier Les 3	86
Becijfering	87
Beoordelingsschaal optie 2	87
Referentietabel	88

Inleiding

Algemene introductie

Debatteren in de klas is een zeer effectieve methode voor het ontwikkelen van kritisch denkvermogen, burgerschap en spreekvaardigheid. Door te debatteren, ontwikkelen leerlingen zich tot mondige, actieve burgers. Het verzorgen van debatlessen kan echter uitdagingen met zich meebrengen. Welke werkvormen gebruik ik? Hoe leid ik een debat effectief? Hoe ga ik om met leerlingen met spreekangst? Welke stellingen gebruik ik? Om debatonderwijs toegankelijk te maken voor zowel leerlingen als docenten, is deze doorlopende leerlijn ontwikkeld. Dit document biedt handvatten om debatonderwijs in je klas een succes te maken. Onze methode is laagdrempelig, enthousiasmerend, opbouwend en inclusief. Door het volgen van deze leerlijn geef je iedere leerling de kans om zijn of haar spreekangst het hoofd te bieden, ijzersterke argumentatie te ontwikkelen en effectief samen te werken binnen een team.

Deze leerlijn is specifiek ontwikkeld voor gebruik tijdens de lessen Nederlands, maatschappijleer en burgerschap op vmbo, havo en vwo in Nederland, en beroepsonderwijs, TSO en ASO in België. (Onderdelen van) het traject zijn echter breed toepasbaar bij bijna elk schoolvak en op elk niveau. Je kunt er bijvoorbeeld voor kiezen om debat te integreren binnen het vak biologie, om je klas kennis te laten maken met medisch-ethische kwesties. Ook kun je ervoor kiezen om met de klas te debatteren als mondelinge oefening tijdens het vak Engels.

Deze leerlijn is geschreven door ontwikkelaars van de DebatUnie. Al vijftien jaar lang werkt de DebatUnie aan structurele verbetering van het debatonderwijs in het Nederlandse taalgebied. Dat doen we onder andere door het verzorgen van debattrainingen, het begeleiden van debatclubs en het organiseren van debatcompetities binnen alle onderwijslagen. Met deze leerlijn dragen we onze kennis en expertise over aan jou als docent, zodat je goed uitgerust bent voor het geven van effectieve debatlessen.

Ter voorbereiding op het schrijven van deze leerlijn hebben er paneldiscussies plaatsgevonden, waarbij docenten uit Nederland en Vlaanderen deelnamen. Zij hebben de auteurs vanuit hun expertise en ervaring voorzien van waardevolle feedback, om de leerlijn zo toegankelijk en breed inzetbaar mogelijk te maken.

Deze leerlijn wordt kosteloos ter beschikking gesteld. Voor verdere verdieping, context en praktische tips biedt de DebatUnie nascholing aan voor docenten. Daarnaast organiseert de DebatUnie toernooien en debatdagen voor scholieren om de opgedane kennis en vaardigheden toe te passen en verder te verbeteren.

Meer informatie en het aanbod van onze diensten vind je op www.debatunie.nl

Debat is samenwerking

Hoewel bij debatten een winnaar aangewezen kan worden, is debatteren geen activiteit die conflict bevordert. Integendeel, debatteren maakt leerlingen kritischer, zelfverzekerder en empathischer: eigenschappen die ook buiten het klaslokaal zeer waardevol zijn. Een debat is namelijk een discussie met regels – een gestructureerde methode voor het voeren van een gesprek. Juist die structuur zorgt voor een inclusieve, veilige en effectieve leeromgeving.

Bij wedstrijddebatten spreken leerlingen niet over hun eigen mening, maar over een standpunt dat hen toegewezen wordt. Dit heeft twee grote voordelen. Ten eerste zorgt het ervoor dat leerlingen vraagstukken kritisch benaderen – niet door een vaste mening te verkondigen, maar door zo sterk mogelijke argumentatie in te brengen die op elk moment bevraagd kan worden. Ten tweede bevorderen toegewezen standpunten het empathisch vermogen van leerlingen. Ze zullen noodzakelijkerwijs reflecteren op waarom mensen bepaalde standpunten innemen, ook al staan die lijnrecht tegenover hun eigen mening.

Ook leggen we de nadruk op respect. Zo is er tijdens elk debat telkens één iemand aan het woord, wordt er nooit direct richting de tegenstander gesproken en worden persoonlijke aanvallen niet getolereerd. Niet alleen blijft zo de aandacht op de inhoud, maar deze regels helpen ook bij het vormen van een veilige debatomgeving. Debatteren is immers spannend, vooral in het begin. Een veilige, laagdrempelige omgeving stelt leerlingen in de gelegenheid daadwerkelijk iets te leren van debatlessen, zonder geconsumeerd te worden door spreekangst of benadeeld te worden door groepsdynamieken.

Kortom, debatteren is niet alleen een krachtige manier om argumentatieve vaardigheden te ontwikkelen, maar het helpt ook bij respect, effectieve communicatie en structuur in discussies. Dit maakt debat tot een uitstekende keuze voor het behalen van de eindtermen en het voorbereiden van leerlingen op de uitdagingen van de toekomst.

Debat opbouwen

Debatonderwijs wordt door veel docenten erkend als waardevol, maar het effectief inrichten van debatlessen blijkt vaak een uitdaging. Het motiveren van alle leerlingen voor deelname is moeilijk, waarbij meestal alleen de mondige leerlingen aan het woord komen. Daarnaast is het lastig om structuur en diepgang in de discussies te waarborgen. Deze obstakels vragen om een gestructureerde aanpak.

Op veel scholen worden leerlingen vaak zonder veel voorbereiding direct in het diepe gegooid, bijvoorbeeld door hen tien minuten lange presentaties te laten geven. Hoewel deze aanpak leerzaam kan zijn, kan het ook onnodige druk creëren en angst voor spreken in het openbaar versterken.

Het spreken voor een groep is voor veel jongeren immers een zenuwslopende ervaring. Dit is een normale angst, die ook bij volwassenen voorkomt. Gelukkig is spreken een vaardigheid die door herhaling

en oefening verbeterd kan worden, wat uiteindelijk zorgt voor persoonlijke groei en zelfvertrouwen.

Onze methode biedt een geleidelijke en ondersteunende benadering om leerlingen deze vaardigheid eigen te maken. We beginnen met speelse energizers en korte spreekbeurten in een zaaldebat, waarin iedereen actief kan deelnemen. Dit creëert een gevoel van gelijkheid en een gedeelde ervaring. Stap voor stap bouw je zelfvertrouwen op en breid je spreekvaardigheid uit. Dit doe je door samen te werken met klasgenoten en door delen van een speech gezamenlijk te presenteren, wat je helpt te leren van elkaars sterke punten en ervaringen.

In deze aanpak staat gradualiteit centraal: nieuwe vaardigheden worden één voor één geïntroduceerd, en leerlingen krijgen direct na elke oefening feedback. Zo kunnen ze meteen aan de slag met de ontvangen tips en ervaren ze dat debatteren ook leuk kan zijn.

Na de eerste drie lessen is de grootste spreekangst vaak overwonnen. De focus verschuift dan naar het ontwikkelen van sterke argumentatievaardigheden en het leren van weerleggingstechnieken. Er wordt aandacht besteed aan het opbouwen van overtuigende argumenten, het selecteren van relevante punten, het strategisch voorbereiden van een debat en het versterken van de impact van argumenten. Elke les combineert een kort, interactief theorie-onderdeel met een debat- of werkvorm, waardoor leerlingen de theorie direct kunnen toepassen in de praktijk.

Na deze stapsgewijze voorbereiding ben je klaar om zelfstandig een overtuigende speech te geven achter een kathedraal. Deze opbouwende aanpak helpt je niet alleen om spreekangst te overwinnen, maar ook om persoonlijke groei en zelfexpressie te stimuleren. Zo ontwikkel je je tot een competente en zelfverzekerde spreker, klaar om je in de toekomst effectief en overtuigend uit te drukken.

Het inzetten van deze leerlijn

Deze leerlijn is opgebouwd uit tien lessen van elk een lesuur. Deze zijn geschreven als reeks, maar je kunt ze ook los gebruiken. Wil je je bijvoorbeeld puur richten op argumentatie, dan heeft les 3 over speeches misschien minder prioriteit. De leerlijn bestaat uit een docentenhandleiding (dit document) en een leerlingenreader. De docentenhandleiding bevat alle informatie die nodig is om een succesvolle les te geven. Je vindt hier naslagwerk over bijvoorbeeld jureren of stellingen, maar ook uitleg over theorie en uitgebreide lesprogramma's. De leerlingenreader bevat uitleg over theorie en opdrachten om daarmee te oefenen. Het is de bedoeling dat leerlingen voor elke les hun reader hebben doorgenomen en de opdrachten hebben gemaakt. Let tijdens het lesgeven goed op de tijd. De lessen zijn strak ingedeeld, omdat naast de oefeningen zelf ook genoeg ruimte moet zijn voor feedback en evaluatie – dat is juist bij debatlessen van onschatbare waarde.

Buiten de tekst van de docentenreader en de leerlingenreader bevat deze leerlijn ook voorbeeldvideo's van goede of juist slechte debatten. Je kunt deze debatten laten zien om leerlingen een concreet streefdoel te geven, of juist om hen de kans te geven valkuilen te herkennen. We geven de video's in de leerlingenreader mee als huiswerk aan de leerlingen. Je kunt er ook voor kiezen een of meerdere debatten in de klas te tonen. De voorbeeldvideo's zijn te vinden op ons [YouTube-kanaal](#) en op onze website. We bevelen je aan om voor de eerste les één van de Middenhuis-debatten te kijken. Zo heb je een beeld van hoe een goed debat eruitziet en weet je waar je op kunt letten tijdens een debat.

Scan de code om naar de voorbeeldvideo's te gaan

Les 1: Wat is debat?

Deze eerste les is bedoeld als een enthousiasmerende introductie van debat. Het leerrendement is immers veel hoger als leerlingen enthousiast aan de slag gaan met debatteren. Verder maken leerlingen zich de basisregels en -conventies rondom debat eigen.

Leerdoelen

- Het enthousiasme van leerlingen voor debatteren is aanzienlijk vergroot.
- Leerlingen kunnen een bijdrage van ongeveer 30 seconden leveren tijdens een zaaldebat.
- Leerlingen kennen de basisregels van het debat en kunnen deze toepassen tijdens een zaaldebat.

Benodigheden

- Beamer / smartboard (geluid is niet nodig)
- PowerPoint
- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders

Theorie

Een debat is een gestructureerd gesprek over een stelling – een bewering die het uitgangspunt vormt voor het debat. Elk debat bevat een voorpartij, die de stelling verdedigt, en een tegenpartij, die de stelling aanvalt. Debatten worden gevoerd aan de hand van argumenten – redenen waarom een team voor of juist tegen de stelling is.

Debatten zijn discussies met regels. Discussies worden meestal gevoerd met het doel je gelijk te halen of om een compromis te bereiken, maar debatten hebben een winnaar en een verliezer. Verder gelden bij debatten volgens deze leerlijn de volgende basisregels:

1. Er gelden vaste spreektijden.
2. Standpunten worden toegewezen. Het kan dus zijn dat een spreker een standpunt moet verdedigen dat tegen hun eigen mening indruist.
3. Men spreekt richting een derde partij - de jury of het publiek - en dus niet richting elkaar (niet “jij zei ...” maar “de tegenstander zei ...”).
4. Er spreekt maar één iemand tegelijk.

Buiten deze algemene regels kunnen per debatvorm specifieke regels gelden – denk aan de lengte van speeches of de rolvulling van elke spreker.

Naast het kennen en toepassen van de regels, is het voor deze eerste les vooral belangrijk dat je als docent ervoor zorgt dat de leerlingen op een respectvolle manier kunnen debatteren. Hierbij zijn twee aspecten belangrijk. Ten eerste is het essentieel dat je erop toeziet dat de leerlingen aandachtig naar elkaar luisteren. Zo laten ze niet alleen hun respect voor de tegenstander blijken, maar kunnen ze ook met sterke en effectieve reacties komen. Ten tweede is het uitermate belangrijk dat er alleen over de inhoud van de stelling gedebatteerd wordt en dat debatten niet persoonlijk worden. Het helpt hierbij al dat de leerlingen richting jou als debatleider spreken en dus nooit elkaar direct aanspreken, maar nog steeds is het belangrijk om toe te zien op een veilige sfeer en een respectvol debat. Grijp dan ook gerust in als dat nodig is.

Meer informatie over het effectief leiden van een debat vind je in [Appendix 3](#).

Debatvorm: Zaaldebat

Een zeer toegankelijke manier om kennis te maken met debatteren is via het zaaldebat. Dit is een debatvorm waarin de hele klas verdeeld wordt in twee teams: voor- en tegenstanders. Je kunt bijvoorbeeld de linkerzijde van de groep als voorstanders aanwijzen en de rechterzijde als tegenstanders. Zaaldebatten duren doorgaans tussen de 5 en 15 minuten. Debaters proberen een derde partij te overtuigen: de jury. Tijdens deze les ben je zowel jury als debatleider. De jury bekijkt ieder debat vanuit een neutraal vertrekpunt. Beide teams willen het standpunt van de jury vormen en beïnvloeden. Het zaaldebat bestaat alleen uit een zogeheten 'vrije fase'. Na een voorbereidingstijd van ongeveer 5 minuten mogen alle debaters het woord vragen voor korte beurten van 20 tot maximaal 30 seconden. Tijdens deze les moeten alle leerlingen staand beginnen. Ze kunnen aangeven dat ze het woord willen door hun hand op te steken. Als gespreksleider kun jij dan besluiten hen het woord te geven. Nadat een leerling iets gezegd heeft, mag die weer gaan zitten. Leerlingen die zitten, mogen niet nogmaals het woord krijgen. Zodra alle leerlingen zitten, kun jij ervoor kiezen om het debat te beëindigen of de leerlingen nogmaals te verzoeken om op te staan. Op deze manier zorg je ervoor dat alle leerlingen minimaal één keer aan het woord komen. Dit activeert de stille of meer verlegen leerlingen en helpt hen over hun mogelijke spreekangst heen. Het zorgt er ook voor dat mondige leerlingen anderen de ruimte leren geven om te spreken.

Zaaldebatten zijn een effectieve methode om alle leerlingen actief te laten deelnemen aan een debat. Ze zijn toegankelijk doordat de individuele spreektijd beperkt is, waardoor de drempel om mee te doen laag blijft. Bovendien staan de leerlingen in een grote groep, in plaats van alleen achter een kathedraal, wat het minder spannend maakt om het woord te nemen. Verder zijn zaaldebatten tijdsefficiënt. Het verdelen van een groep en het geven van een stelling kost slechts enkele minuten.

Daarbij kan de voorbereidingstijd kort blijven, omdat de leerlingen slechts één keer hoeven te spreken. Een zaaldebat hoeft geen afbreuk te doen aan andere lesstof, aangezien de stelling aangepast kan worden aan de onderwerpen die op dat moment behandeld worden. Hierdoor is deze debatform geschikt voor bijna alle vakken.

Zo kan er in het vak Nederlands gedebatteerd worden over literaire thema's, in het vak Engels over het belang van Shakespeare, in het vak geschiedenis over het koloniale verleden, enzovoort. Voor een verscheidenheid aan stellingen over verschillende onderwerpen kun je terecht op de website debatstelling.nl waar stellingen geordend zijn op thema en niveau.

Uitgebreid lesprogramma

00:00 - 00:03: Klaarzetten van het lokaal in de debatopstelling.

Zet alle tafels tegen de muren van het lokaal, zodat er een open ruimte ontstaat in het lokaal. Zet het benodigde aantal stoelen aan weerszijden in twee rijen, zodat leerlingen elkaar kunnen aankijken. De rijen mogen niet te dicht op elkaar staan om gemakkelijk te kunnen staan en zitten zonder elkaar te verstoren. De docent bevindt zich in het midden van beide teams om het debat te leiden.

00:04 - 00:15 Verdwaald in de natuur

Alle leerlingen nemen een willekeurig voorwerp in gedachten. Elk voorwerp onder de honderd kilo is toegestaan. Laat eventueel de leerlingen hun voorwerp opschrijven of deze hardop vertellen aan de rest van de groep.

Vervolgens schets je het volgende scenario. Men is verdwaald geraakt in de natuur en hoort de wolven huilen. Het enige wat ze bij zich hebben in deze benarde situatie is het voorwerp dat ze zojuist hebben genoemd. Gelukkig komen ze een ander persoon tegen met wie ze samen verder kunnen optrekken. Echter, ze zijn niet in staat om beide voorwerpen mee te nemen. Ze moeten dus gezamenlijk een keuze maken welk voorwerp ze meenemen en welke ze achterlaten. Hier hebben ze slechts een minuut de tijd voor.

Zodra de minuut voorbij is, geef je aan dat de klas nog steeds is verdwaald. Wel komen ze een ander duo tegen ter versterking. De oefening herhaalt zich en wederom mag er slechts één van de twee voorwerpen overblijven.

Nadat de minuut is verstreken, evalueer je met de klas. Welke voorwerpen bleken wel succesvol en welke ook zeker niet? Dit dwingt hen om te evalueren op de argumentatie.

Deze oefening brengt de start van de les terug tot korte gesprekken waar ze al rustig kennismaken met nadenken over wat eventuele argumenten kunnen zijn om het een boven het ander te verkiezen.

00:15 - 00:20: Klassikale uitleg: Wat is debat?

Voor de les hebben de leerlingen hun reader doorgenomen. Kijk ten eerste of er vragen zijn over de reader. Bespreek dan klassikaal kort drie kenmerken van het debat:

1. Een debat is een discussie met regels.
2. Debaters overtuigen een derde partij, in dit geval u als debatleider.
3. Standpunten worden toegewezen. Debaters verdedigen dus niet altijd hun eigen mening.

00:20 - 00:25: Bekendmaking van de stelling en voorbereiding

Deel de stelling met de leerlingen en ga na of ze hem goed begrijpen. Deel de klas vervolgens op in twee teams van ongeveer gelijke grootte. Vertel de leerlingen aan uw linkerkant dat ze de voorpartij zijn. De leerlingen rechts van u zijn tegen de stelling. Geef beide teams kort de tijd om argumenten te bedenken voor of tegen de stelling. Ze kunnen hiervoor het schema in hun reader gebruiken. Je kunt ze helpen door kritische vragen te stellen.

Stellingen

- Gevangenen moeten asielhonden of -katten krijgen om voor te zorgen
- Klassen moeten elk halfjaar één docent kunnen wegstemmen
- Groepsopdrachten voor een cijfer moeten worden afgeschaft.

TIP

Het kan nuttig zijn om de groep te mixen om te voorkomen dat verschillende vriendengroepjes zich afscheiden van hun team.

00:25 - 00:40: Debat

- Leg eerst heel kort de regels van het zaaldebat uit. Dit zijn de volgende:
- Leerlingen beginnen het debat staand mogen pas gaan zitten als ze gesproken hebben tijdens het debat.
- Er is te allen tijde maar één iemand aan het woord.
- Leerlingen geven het aan als ze iets willen zeggen door hun hand op te steken.
- Spreekbeurten mogen niet langer duren dan 30 seconden.
- Leerlingen spreken altijd via de derde partij, dus via jou als debatleider.

Vraag de leerlingen nu om op te staan. De voorstanders mogen beginnen. Daarna krijgen beide teams om de beurt de kans om te spreken. Staand beginnen is een zeer effectieve methode, omdat het ervoor zorgt dat alle leerlingen iets inbrengen. Ze weten immers dat ze het woord op den duur zullen krijgen zolang ze blijven staan. Dit voorkomt ook dat de mondige leerlingen het debat overnemen en het creëert een veilige omgeving. Mochten er leerlingen zijn die niets nieuws weten in te brengen, geef hen dan als laatste het woord om samen te vatten wat hun kant heeft gezegd.

Zo hoeven ze geen nieuwe informatie toe te voegen. Mochten er leerlingen zijn die niets nieuws weten in te brengen, geef hen dan als laatste het woord om samen te vatten wat hun kant heeft gezegd. Zo hoeven ze geen nieuwe informatie toe te voegen.

TIPS

- Wees bij deze eerste les nog niet te streng op de spreektijden. Het doel is om leerlingen überhaupt te laten spreken.
 - Voor veel leerlingen zal dit de eerste kennismaking met debat zijn. Wijs daarom nog geen winnaar aan.
 - Een eerste zaaldebat kan soms spannend zijn voor de leerlingen. Het kan dan ook voorkomen dat een leerling het lastig vindt om te spreken. Als debatleider is het vooral in het begin belangrijk om leerlingen tijdens het debat op een neutrale manier aan te moedigen om te spreken. Bijvoorbeeld: “Neem de tijd!” of “Heb je misschien een reactie op het argument over democratie van de tegenstander?”
 - Als het zaaldebat in een grote klas gevoerd wordt, kan het gebeuren dat leerlingen die later in het debat spreken geen nieuwe argumenten meer kunnen noemen. Geef vooraf aan dat dit geen probleem is en dat ze altijd een argument van hun medestander kunnen versterken door het in eigen woorden te herhalen. Ook kun je hen sturen door vragen te stellen, zoals: “Jullie team gaf dit argument, maar kan jij uitleggen waarom dit argument belangrijk is?” Of: “De tegenstanders gaven een argument waar jullie nog geen reactie op hebben gegeven. Kun jij die geven?”
- Daarnaast kun je ervoor kiezen om het debat tijdelijk stil te leggen als er nog ongeveer drie leerlingen staan aan elke kant. Geef hen dan de kans om kort te overleggen met hun teamgenoten. Daarna hoeven ze niets nieuws meer in te brengen, maar kunnen ze alleen benadrukken wat volgens hun kant het allerbelangrijkste is.

00:40 - 00:45: Nabespreking + feedback Zaaldebat

Het leerrendement is optimaal wanneer je na afloop van het debat meteen terugblijkt en de leerlingen voorziet van feedback. Het volgende stappenplan geeft wat sturing in hoe je dit kan aanpakken.

1. Bedank de leerlingen voor het debat en vraag om applaus.
2. Vraag aan de leerlingen om hun ervaringen te delen. Vonden ze dit makkelijk of moeilijk? Hoe vonden ze dat het debat ging? Wat vonden leerlingen moeilijk? Wat is hun eigen mening over dit onderwerp?

3. Benadruk positiviteit: wat deden de leerlingen goed? Het zal voor de meeste van hen de eerste keer zijn dat ze op deze manier in aanraking zijn gekomen met debatteren en ze zullen het spannend vinden. Daarom is het extra belangrijk om te benadrukken wat de leerlingen goed deden. Wees hier zo specifiek mogelijk in, zodat leerlingen deze positieve feedback mee kunnen nemen naar volgende debatten.

De volgende dingen gaan bijvoorbeeld vaak al goed tijdens een eerste debat:

- Elke leerling heeft gesproken.
- Leerlingen waren respectvol.
- Leerlingen wisten verschillende invalshoeken bij het debat te betrekken.
- Leerlingen maakten een begin naar reageren op elkaar.
- Leerlingen hanteerden een duidelijk stemgebruik.
- Leerlingen toonden een actieve houding.
- Leerlingen gebruikten handgebaren.

00:45 - 00:50: Afsluiting en terugzetten van de lokaalopstelling

Je kan de leerlingen als afsluiting van de les iets op laten noemen wat ze deze les geleerd hebben. Je kan ook kort vooruitblikken op de volgende les, die gaat over het voeren van een gestructureerd debat. Tenslotte zet jij, eventueel met hulp van leerlingen, het lokaal weer terug in de originele opstelling.

Les 2: Een gestructureerd debat

Na de eerste les zijn leerlingen bekend met debat. Ze weten wat de conventies zijn. Nu is het essentieel om structuur aan te brengen aan debatten. Hierbij is het belangrijk dat leerlingen regelmatig bezig blijven met debatteren. Op die manier blijft de opbouw stapsgewijs. In deze fase zullen leerlingen zich verdiepen in het structureren van hun bijdragen en het gericht aanvallen en verdedigen van argumenten.

Leerdoelen

- Door aan te kondigen wat ze gaan doen, kunnen leerlingen structuur aanbrengen tijdens een bijdrage van ongeveer 30 seconden tijdens een ludiek zaaldebat.
- Tijdens een ludiek zaaldebat kunnen leerlingen specifieke argumenten van hun tegenstanders aanvallen en specifieke argumenten van henzelf verdedigen.
- Leerlingen kunnen samen met hun klasgenoten de belangrijkste argumenten voor de stelling bedenken. Hierbij leren ze van elkaars kennis en vaardigheden en kunnen ze voortbouwen op de argumenten van hun medestanders.

Benodigheden

- Beamer / smartboard (geluid is niet nodig)
- PowerPoint
- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders

Theorie

Leerlingen weten nu hoe het voelt om een debat te voeren. De volgende stap is om te zorgen dat de debatten die ze voeren goed gestructureerd zijn. Door een gestructureerd debat te volgen wordt het makkelijker voor leerlingen om snel een sterke bijdrage aan het debat te leveren. Voor de jury zijn gestructureerde debatten een stuk makkelijker te volgen en te beoordelen. Het is belangrijk dat leerlingen aan het begin van hun beurt aangeven wat ze gaan doen en waar ze op reageren. Ze kunnen tijdens hun beurt kiezen om drie dingen te doen: Er spreekt maar één iemand tegelijk.

Een argument inbrengen

Als een leerling een nieuw argument in wil brengen, geeft diegene dit aan. Idealiter geeft de leerling ook een label (titel) aan het argument. Bijvoorbeeld “een argument over eerlijkheid” of “een punt over lerarentekorten”. Een label geeft dus in een paar woorden aan waar het argument naartoe gaat, zodat de jury de spreker goed kan volgen. Raadzaam is om de labels specifiek te maken. “Een sociaal argument” bijvoorbeeld kan allerlei verschillende dingen betekenen, waardoor het de essentie van een label mist. Het is niet nodig om een label te formuleren als één woord, zoals “lerarentekortargument”. Dit is immers geenszins duidelijker dan “een argument over het lerarentekort” en klinkt bovendien erg schools. Na het benoemen van een label legt de leerling het argument uit.

Een argument weerleggen

Weerleggen houdt in dat de leerling reageert op een argument van de andere kant en tracht om de jury te overtuigen dat het argument niet of beperkt plausibel of relevant is. Hier is structuur extra belangrijk, want de jury moet wel kunnen begrijpen op welk argument er gereageerd wordt. De makkelijkste manier om dit te doen, is door het label dat bij het argument hoort over te nemen. Bijvoorbeeld: “Ik wil graag reageren op het argument van de voorstanders over het lerarentekort”. Hierna kan de spreker het best het argument kort parafraseren. Dit helpt hen om goed te luisteren naar de andere kant. Mocht er geen label toegekend zijn aan het argument, dan parafraseert de spreker enkel het argument. Op die manier is het nog steeds duidelijk voor de jury op welk argument er wordt gereageerd. Het is niet raadzaam om te zeggen “ik wil reageren op [naam leerling]”. De jury zal immers niet altijd perfect onthouden welke leerling welk punt heeft gemaakt.

Een argument verdedigen

Onder het verdedigen van een argument verstaan we het reageren op een weerlegging of een argument verder versterken met extra analyse of voorbeelden. Dit draagt bij aan een steviger onderbouwing van het argument. Bovendien zullen leerlingen af en toe zeggen dat ze niets te zeggen hebben, omdat alles al is genoemd. Nog steeds kunnen ze dan een bestaand argument versterken.

Het argument is weerlegd: Als het argument is weerlegd, kan de spreker het argument opnieuw krachtig maken in het debat, door te reageren op die weerlegging. “Ik wil graag het argument over het lerarentekort versterken. De tegenstander zei hierover... Die weerlegging klopt niet omdat...”

Het argument is niet weerlegd: Een argument kan ook verdedigd worden als het niet is weerlegd, door extra uitleg, analyse, voorbeelden en relevantie aan het argument toe te voegen. “Ik wil graag het argument over het lerarentekort versterken. Mijn medespreker gaf al aan dat ... Hier wil ik het volgende aan toevoegen ...”

Het is tijdens de les belangrijk dat iedere leerling volgens deze structuur spreekt. Doen ze dit niet, spoor je hen tijdens het debat aan om dit alsnog te doen.

Uitgebreid lesprogramma

00:00 - 00:05 Klaarzetten lokaal, introductie

Zet alle tafels tegen de muren van het lokaal, zodat er een open ruimte ontstaat in het lokaal. Zet het benodigde aantal stoelen aan weerszijden in twee rijen, zodat leerlingen elkaar kunnen aankijken. De rijen mogen niet te dicht op elkaar staan om gemakkelijk te kunnen staan en zitten zonder elkaar te verstoren. De docent bevindt zich in het midden van beide teams om het debat te leiden.

Leid de les kort in door te reflecteren op de vorige les: Wat is een debat ook alweer? Wat maakt een goed debat? Wat ging er vorige les goed? Wat vonden leerlingen lastig?

00:05 – 00:10 Klassikale uitleg gestructureerd debat

Reflecteer ter introductie kort klassikaal op het voorbeeld van de WhatsApp chat in hun leerlingenreader. Wat gaat daar precies mis? Hoe is dat in het onderste screenshot opgelost?

Voorbeeld: WhatsApp

Stel, dit is een chat met je lief. Wat gaat hier fout?

Vraag: Waarom is dit een betere manier om te antwoorden?

Leg vervolgens uit dat wanneer leerlingen debatten goed structureren, het altijd duidelijk is waar ze precies op reageren en wat ze precies aan het doen zijn. Leg uit dat dat het debat niet alleen makkelijker te volgen maakt, maar dat het voor leerlingen ook makkelijker wordt om te bedenken wat ze in hun beurt gaan zeggen.

Leg de drie mogelijkheden voor die leerlingen hebben om hun beurt te structureren:

1. Een nieuw argument inbrengen: “Ik wil een nieuw argument inbrengen. Dit is een argument over [...].”
2. Een argument van de tegenstander weerleggen: “Ik wil het argument van Sarah weerleggen. Sarah zei [...]. Wij zijn het daar niet mee eens, want [...].”
3. Een argument van een teamgenoot verdedigen: “Ik wil het argument van Luke verdedigen. Luke zei [...]. Ik wil daar nog aan toevoegen dat [...].”

TIP

Geef concrete voorbeelden van hoe leerlingen een beurt kunnen aanpakken. Maak in dat eigen voorbeeld alle stappen van de structuur van een beurt expliciet, zoals hierboven uiteengezet.

00:10 - 00:12 Bekendmaken stelling, verdelen teams

Deel de stelling met de leerlingen en check dat ze deze goed begrijpen. Deel de klas vervolgens op in twee teams van ongeveer gelijke grootte. Zorg bij voorkeur dat de teamindeling deze les anders is dan tijdens de vorige les. Vertel de leerlingen aan je linkerkant dat ze de voorpartij zijn. De leerlingen rechts van je zijn tegen de stelling.

Stellingen

- Het journaal en de krant moeten voortaan voor de helft uit leuke berichten bestaan
- Gemeenten moeten het plaatsen van ‘daklozenspikes’ verbieden
- Reclames gericht op kinderen moeten verboden worden

00:12 - 00:17 Voorbereiden Zaaldebat

Geef leerlingen vijf minuten de tijd om samen met hun team het debat voor te bereiden. Ze kunnen hiervoor het schema in hun reader gebruiken. Probeer toe te zien op inclusiviteit binnen elk team. Het is belangrijk dat leerlingen hun vermogen tot samenwerken ontwikkelen. Iedereen moeten binnen een team tot uiting kunnen komen, niet alleen de ideeën van de meest mondige leerlingen.

TIP

• Hebben leerlingen moeite met het vinden van argumenten? Dan kan je hen op weg helpen door de volgende vragen te stellen:

- Welk probleem is er nu dat de stelling op kan lossen?
- Hoe gaat de stelling precies het probleem oplossen?
- Zijn er nog meer voordelen aan de stelling, buiten het oplossen van een probleem om?
- Zitten er nadelen aan deze stelling? Waarom zijn die niet zo belangrijk?

Bij de tegenpartij:

- Is er wel een probleem dat opgelost kan worden door de stelling? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom is het probleem niet zo erg?
- Gaat de stelling wel helpen om een probleem op te lossen?
- Zijn er bijkomstige nadelen die groter zijn dan de voordelen van de stelling?

- In de theorie van **Les 7** lees je meer over het effectief voorbereiden van een debat.

00:17 - 00:30 Zaaldebat

Herhaal eerst kort de regels van het zaaldebat die in Les 1 beschreven staan. Vraag leerlingen vervolgens om te gaan staan. Voorstanders mogen beginnen. Daarna zijn beide teams om en om aan het woord.

TIPS

• Je kunt tijdens dit debat wat strenger zijn wat betreft spreektijden. Leerlingen weten nu hoe het is om te spreken tijdens een debat, dus nu de eerste spanning er vanaf is, kan je hen aansporen daadwerkelijk beurten van rond de 30 seconden te maken.

• Het kan voorkomen dat een leerling het lastig vindt om te spreken. Als debatleider is het vooral in het begin belangrijk om leerlingen tijdens het debat op een neutrale manier aan te moedigen om te spreken. Bijvoorbeeld: “Neem de tijd!” of “Heb je misschien een reactie op het argument over democratie van de tegenstander?”

• Als het zaaldebat in een grote klas gevoerd wordt, kan het zijn dat leerlingen die later in het debat spreken geen nieuwe argumenten meer kunnen noemen. Geef vooraf aan dat dit geen probleem is en dat ze altijd een argument van hun medestander kunnen versterken door deze in eigen woorden te herhalen. Ook kunnen ze gestuurd worden aan de hand van vragen als: “Jullie team gaf dit argument, maar kan jij uitleggen waarom dat argument belangrijk is?” of “De tegenstanders gaven een argument waar jullie nog geen reactie op hebben gegeven. Kan jij die geven?”

00:30 - 00:35 Nabespreking + feedback zaaldebat

Na afloop van het debat neem je kort de tijd om klassikaal te reflecteren op het debat. Laat leerlingen dit proces zo veel mogelijk zelf sturen. Laat hen aangeven wat ze moeilijk vonden, zodat daar bij een volgend debat de focus op kan liggen. Leg bij het nabespreken extra nadruk op de structuur van de beurten: is het leerlingen gelukt om aan te geven wat ze gingen doen in hun beurt?

U voegt uw eigen feedback toe aan wat leerlingen hebben aangegeven. Benadruk hierbij positiviteit: wat deden de leerlingen goed? De meesten zullen beperkt ervaring hebben met deze vorm van debat en ze zullen het vaak spannend vinden. Daarom is het extra belangrijk om te benadrukken wat de leerlingen goed deden. Wees hier zo specifiek mogelijk in, zodat leerlingen deze positieve feedback mee kunnen nemen naar volgende debatten.

De volgende dingen gaan bijvoorbeeld vaak al goed tijdens een eerste debat:

- Ze hebben allemaal gesproken.
- Ze waren respectvol.
- Ze wisten verschillende invalshoeken bij het debat te betrekken.
- Ze maakten een begin met reageren op elkaar.
- Ze hanteerden een duidelijk stemgebruik.
- Ze toonden een actieve houding.
- Ze gebruikten handgebaren.
- Ze maakten oogcontact met de jury.

00:38 - 00:48 Eehns of Oneehns

Voer het Eehns of Oneehns-debat uit. Uitleg hierover vind je in Appendix 2. Begin bij de voorstanders en geef daarna ieder team om beurten het woord. Zet aan het begin van elke beurt een timer van één minuut. Als de timer afloopt, krijgt het desbetreffende team een punt. Zegt de spreker 'eeh,' dan druk je op de bel en mag de volgende spreker beginnen.

TIPS

- Dit is een enthousiasmerende oefening. Wees dus niet te streng op inhoud, maar zorg voor een leuke sfeer. Zorg bijvoorbeeld dat iedere spreker die de minuut vol spreekt een punt krijgt.
- Let goed op of een leerling 'eeh' zegt. Dit is makkelijk te missen, omdat het stopwoord in dagelijks taalgebruik vaak weinig opvalt.

00:48 - 00:50 Afsluiting en terugzetten van de lokaalopstelling

Reflecteer als er tijd is kort met de leerlingen op de les. Kondig ook het onderwerp van de volgende les aan, namelijk het geven van speeches. Zet het lokaal terug in de originele opstelling.

Les 3: Beginnen met speechen

Leerlingen weten nu hoe ze een gestructureerd zaaldebat moeten voeren. De meeste debatvormen bevatten echter ook speeches. Tijdens deze les ontdekken leerlingen hoe ze een boeiende, goed gepresenteerde en goed gestructureerde speech geven.

Leerdoelen

- Leerlingen kunnen in teamverband een goed gestructureerde speech van ongeveer twee minuten voorbereiden.
- Leerlingen zijn in staat een speech van twee minuten voor te dragen voor de klas.
- Leerlingen kennen de kenmerken van een goed gepresenteerde speech en kunnen deze toepassen tijdens het voordragen van een speech.

Benodigheden

- Beamer / smartboard (geluid is niet nodig)
- PowerPoint
- Lokaalopstelling
- Docent
- Leerlingen
- Optioneel: katheders

Theorie

Presentatie

Een speech kan overweldigend overtuigende argumentatie bevatten, maar toch niet overtuigend overkomen. Met een goede presentatie brengt een spreker argumentatie effectief over. Hoewel bij onze methode de nadruk ligt op argumentatie, is presentatie dus zeker ook relevant.

Hieronder vind je vijf aspecten van presentatie die de overtuigingskracht van een spreker ten goede komen. Het is belangrijk om te onthouden dat dit geen uitputtende lijst is. Met andere woorden, iemand die aan alle onderstaande criteria voldoet, kan nog steeds overtuigingskracht missen, en andersom.

1. Taalgebruik

Een goed geschreven speech is niet alleen grammaticaal correct, maar ook stilistisch boeiend en aangepast aan het publiek en de setting. Een spreker komt overtuigend over als die correcte zinnen gebruikt, die niet te ingewikkeld zijn maar ook niet te simplistisch. Ten tweede wordt overtuigingskracht vergroot door het effectief gebruiken van stijlmiddelen (opsommingen, metaforen enzovoort). Verder voegen krachtige illustraties, beschrijvingen en andere aankledingen toe aan de overtuigingskracht van een speech.

2. Lichaamstaal

Onder lichaamstaal valt alle non-verbale communicatie. Ten eerste is het belangrijk om een goede, zelfverzekerde lichaamshouding te hanteren. Een goede spreker leunt niet over de kathedraken heen om notities voor te lezen, maar staat rechtop met de voeten op schouderbreedte. Ten tweede is het goed om handgebaren te gebruiken tijdens het spreken. Tenslotte helpt het maken van oogcontact bij het vasthouden van de aandacht van het publiek.

3. Stemgebruik

Een leerling hanteert goed stemgebruik wanneer de spreekstem goed overeenkomt met de inhoud van de speech. De leerling moet allereerst goed verstaanbaar zijn. Daarnaast is het goed als de leerling de intonatie, het volume en het spreektempo varieert op basis van de inhoud. Zo kan de leerling bij spannende stukken bijvoorbeeld wat sneller spreken en bij technische uitleg wat langzamer. Tot slot maken korte pauzes tijdens het spreken een speech boeiender.

4. Structuur

Ook structuur is een belangrijk deel van de presentatie van een spreker. Hieronder verstaan wij ten eerste het consistent hanteren van labels. Labels zijn korte beschrijvingen van argumenten. Voorbeelden zijn 'een argument over lerarentekort' of 'een argument over werkdruk'. Verder hoort een goed opgebouwde speech of spreekbeurt bij structuur. Hoe een korte spreekbeurt gestructureerd kan worden, lees je in Les 2. Hoe een speech gestructureerd kan worden, lees je hieronder.

5. Opstelling

Een goede spreker spreekt respectvol. Dat betekent dat de spreker geen persoonlijke aanvallen maakt, de basisregels van het debat hanteert en sportief omgaat met mee- en tegenvallers. Ook betekent het dat de leerling actief meedoet met het debat en overkomt alsof die écht de jury wil overtuigen van diens standpunt.

Bij het beoordelen van presentaties is het belangrijk om de leerling te beoordelen op hun capaciteiten. Hierboven staan manieren beschreven om een speech overtuigender over te laten komen. Mocht een leerling door wat voor omstandigheden dan ook niet in staat zijn om te voldoen aan deze indicatoren, bijvoorbeeld door een lichamelijke beperking of een taalachterstand, houd hier dan rekening mee in uw beoordeling.

Structuur van een speech

Structuur is een belangrijk onderdeel van presentatie. Een speech met een duidelijk aangegeven structuur geeft houvast aan de spreker en maakt de speech boeiend en duidelijk voor toehoorders. Voor debatspeeches wordt de volgende structuur aanbevolen:

1. De **opening** begint met een begroeting aan de jury en een krachtige opener. De spreker kan bijvoorbeeld openen met een relevante anekdote of vertellen waarom de stelling hem of haar aan het hart gaat. Ook moet de stelling worden gedefinieerd.

Met andere woorden, er moet worden uitgelegd hoe het team de stelling interpreteert. Als de stelling bijvoorbeeld is “Alle drugs moeten worden gelegaliseerd,” dan heeft de spreker de vrijheid om mogelijke beperkingen te benadrukken, zoals leeftijdsrestricties of de beperkte verkrijgbaarheid in specifieke winkels. Dit moet binnen de geest van de stelling blijven.

2. Tijdens het **aankondigen** voorziet de spreker de jury van een overzicht van de argumenten in de vorm van labels, zonder deze meteen uitgebreid toe te lichten. Dit principe, vergelijkbaar met de opzet van een nieuwsuitzending, waarbij eerst alle onderwerpen worden genoemd voordat er dieper op wordt ingegaan, is bedoeld om de jury zo helder mogelijk inzicht te geven in de opbouw van de speech. Een voorbeeld zou zijn: “Mijn betoog omvat drie argumenten: een over beter onderwijs, een over gelijke kansen en een over het lerarentekort.”

3. Tijdens de **uitlegfase** worden argumenten verder uitgewerkt met denkstappen en voorbeelden. Dit gebeurt op een gestructureerde manier, aan de hand van labels. Hier gaan de sprekers verder dan het simpelweg noemen van beweringen; ze proberen de jury te overtuigen van de kracht van hun argumenten. Ze leggen zowel uit waarom een argument waar is, als waarom het argument belangrijk en relevant is.

4. Tijdens het **slot** worden argumenten kort herhaald via labels, gevolgd door een gedenkwaardige afsluiting.

Oefening: Verdedig het Onverdedigbare

Leerlingen krijgen bij ‘Verdedig het Onverdedigbare’ de kans om op een ludieke manier te leren om speeches te schrijven en voor te dragen. Tijdens de oefening bereiden groepjes leerlingen een speech voor, die een stelling verdedigt waar normaliter niemand het mee eens zou zijn. De activiteit heeft als voornaamste doelen het aanleren van spreekvaardigheid en het overwinnen van spreekangst door voor de klas te spreken. Deze oefening biedt een laagdrempelige manier om presentatievaardigheden te oefenen, met een duidelijke structuur die leerlingen houvast biedt, vooral voor degenen die het spannend vinden. Bovendien leren leerlingen hoe ze een overtuigende speech kunnen geven over een stelling waarmee ze het totaal niet eens zijn, wat waardevol is voor het ontwikkelen van empathie voor andere standpunten, het vermijden van discussiëren vanuit de eigen mening en het vormen van kritisch denkvermogen.

De speeches worden gegeven door één of meerdere leerlingen, waarbij de voorbereiding altijd in groepjes plaatsvindt. Het kan waardevol zijn tegen de leerlingen te zeggen dat je willekeurig bepaalt wie van elk groepje de speeches gaat geven. Dit dwingt hen ook om actief voor te bereiden. Bij gemotiveerde groepen is dit echter niet nodig. Ook kan ervoor gekozen worden om de speech door meerdere leerlingen te laten geven. Het beste is de klas te verdelen in vijf verschillende groepen. Elke groep krijgt een andere stelling die ze moeten voorbereiden en elke groep moet de stelling verdedigen.

De bedoeling is dat de leerlingen samen de speech maken, ongeacht wie hem voordraagt.

Bij de uitleg van 'Verdedig het Onverdedigbare' wordt naast de structuur van de speech ook uitleg gegeven over overtuigend presenteren. Het is dan ook een goede manier voor leerlingen om kennis te maken met de structuur van een speech, en om vast te oefenen met overtuigend presenteren voor een groep.

Je kunt kiezen uit de volgende stellingen:

- De overheid moet elke 10 jaar een pandemie 'faken'.
- Pasgeboren baby's moeten per veiling worden verkocht aan de hoogste bieder.
- Doping moet voortaan in alle sporten worden toegestaan.
- Singles ouder dan 30 moeten verplicht trouwen met een partner gekozen door een algoritme.
- Elke brugklasser moet verplicht een maand alleen op straat (over)leven als maatschappelijke stage.
- Eén op de miljoen sigaretten moet een zwaar explosief bevatten.
- Het Sinterklaasjournaal moet gewelddadiger worden.
- Zodra de wetenschap het mogelijk maakt, moeten alle Nederlanders verplicht in winterslaap tussen november en maart.
- Er moet een jaarlijkse herdenkingsdag komen voor de meteorietinslag die de dinosaurussen heeft uitgeroeid.
- 65+'ers moeten verplicht een half uur per dag op TikTok scrollen.

Uitgebreid lesprogramma

00:05 - 00:15 Klassikale uitleg: Presenteren & Speechstructuur

Leg op een interactieve manier uit wat een goede presentatie is. Vraag leerlingen eerst kenmerken op te noemen van een goede presentatie: een goed stemgebruik, effectief gebruik van oogcontact, een goede lichaamshouding en het gebruik van handgebaren. Vervolgens kan je laten zien wat er gebeurt als een spreker niet op deze kenmerken let. Je kan dit doen door zelf een lachwekkend slecht gepresenteerde speech te geven. Je kan ook een mondige leerling vragen om dit te doen.

Vervolgens leg je uit hoe leerlingen een speech moeten structureren, zoals hierboven bij het kopje 'structuur' beschreven staat. Belangrijk is dat leerlingen weten wat de vier onderdelen van een speech zijn (opening, aankondiging, uitleg, slot), dat ze weten wat een label is en dat ze zich realiseren dat het uitleggen van een argument meer dan één of twee zinnen vereist.

00:15 - 00:20 Klassikale uitleg werkvorm "Verdedig het onverdedigbare" en verdelen teams

Leg uit dat leerlingen in teams een speech gaan geven die een stelling verdedigt waar normaal gesproken niemand het mee eens zou zijn. Leg uit dat dit een manier is om presentatie en structuur te oefenen, dus dat ze zich niet zo'n zorgen hoeven te maken over de kwaliteit van argumenten. Humorige argumenten zijn dus welkom.

Verdeel de klas in vijf teams en geef elk team een letter. Kies vijf onverdedigbare stellingen uit de lijst hierboven en geef elk team een andere stelling om voor te breiden. Mocht een team de stelling niet leuk vinden, dan kan je ze altijd een andere geven. Raadpleeg voor verdere informatie de uitleg hierboven.

TIPS

- Vraag aan leerlingen waarom zij denken dat het nuttig kan zijn om een onverdedigbare stelling te verdedigen.
- Vraag leerlingen een naam te bedenken voor hun team om het spelelement te versterken.

00:20 - 00:35 Speeches voorbereiden

Laat de leerlingen in groepjes de speech voorbereiden. Wijs nog geen leerlingen aan die de speeches gaan geven. Zolang dit onduidelijk is, bereidt iedere leerling hun speech zo voor dat ze klaar zijn om de speech zelf te geven. Leerlingen kunnen de speech schrijven met behulp van het schema in hun reader.

00:35 - 00:45 Speeches

Wijs willekeurig teams aan om hun speech voor te dragen. Zorg voor een gezellige en veilige sfeer. Dit kan je doen door voor en na elke speech te vragen om applaus. Zorg dat leerlingen muisstil zijn tijdens elke speech, tenzij het bijvoorbeeld de bedoeling is dat ze lachen.

00:45-00:50 Afsluiting

Sluit de les af door even kort te reflecteren op het speechen: Vonden leerlingen het spannend? Hebben ze het gevoel dat ze het nu beter kunnen of durven? Kijk ook kort vooruit op de volgende les, die zal gaan over argumentatie. Leerlingen kunnen nu een speech structureren en voordragen, maar zo'n speech moet natuurlijk wel goed beargumenteerde inhoud bevatten. Sluit vervolgens de les af en zet het lokaal terug in de originele opstelling.

Les 4: Argumenteren – SExI

Leerlingen hebben nu kennis en vaardigheden op het gebied van structuur en presentatie. Deze les staat in het teken van kritisch denkvermogen en argumentatie.

Leerdoelen

- Leerlingen kennen dankzij het SExI-model de onderdelen van een argument: de bewering (Statement), de uitleg (Explanation) en de illustratie (Illustration).
- Leerlingen kunnen tijdens een debat alle denkstappen van hun argumentatie uitleggen, zodat er geen grote denksprongen worden gemaakt.
- De leerlingen beheersen de regels van een Arenadebat en zetten deze kennis direct in tijdens hun eerste debat in de les.

Benodigheden

- Beamer / smartboard (geluid is niet nodig)
- PowerPoint
- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders
- Optioneel: kathedr

Theorie: SExI-model

Leerlingen hebben vaak geen moeite om een hele lijst op te noemen met redenen waarom zij het eens of oneens zijn met een stelling. Deze lijst bestaat echter doorgaans grotendeels uit beweringen die (nog) niet voorzien zijn van voldoende onderbouwing. Het is de bedoeling dat leerlingen begrijpen dat het geven van een statement (bewering) niet hetzelfde is als het brengen van een argument. Deze les oefenen leerlingen met het opstellen van volwaardige argumenten aan de hand van het SExI-model. Het model heeft de volgende onderdelen:

1. State

Dit is de initiële bewering, de kern van het argument. Het is de bedoeling dat leerlingen niet alleen een bewering noemen, maar deze ook verbinden met de stelling. Dit voorkomt de inbreng van irrelevante argumenten. Maken zij deze stap niet, dan kan je hier tijdens je feedback aandacht aan besteden.

2. Explain

Beweringen worden vervolgens uitgelegd aan de hand van twee vragen: Waarom is de bewering waar en waarom is de bewering belangrijk? In deze les wordt aan leerlingen gevraagd om per argument één keer deze vragen te beantwoorden. Naarmate zij gevorderder zijn zal hun argument een steeds uitvoe-

riger uitleg bevatten, die verder gaat dan simpelweg een antwoord op de twee vragen.

3. Illustrate

Tenslotte bedenken leerlingen een sprekend voorbeeld bij hun argumenten. Dit kan anekdotisch zijn, maar het kan ook een situatieschets zijn van een mogelijke wereld waarin de stelling van kracht is. Belangrijk is dat de leerling het voorbeeld verbindt aan de rest van het argument, zodat het niet alleen een goed verhaal is, maar ook daadwerkelijk argumentatieve kracht bevat.

Debatvorm: Arenadebat

Deze les gaan leerlingen oefenen met het inbrengen van volwaardige argumenten binnen een nieuwe debatvorm: het Arenadebat. Een Arenadebat combineert korte speeches met een vrije debاتفase. Zo kunnen leerlingen in de praktijk brengen wat ze geleerd hebben over speeches, maar ook blijven oefenen met gestructureerd en inhoudelijk reageren tijdens een vrije fase. Een Arenadebat bestaat uit de volgende fases:

+/- 15 min Voorbereiding:

Leerlingen krijgen ruim de tijd zich voor te bereiden op het debat. Dit doen zij zonder online hulpmiddelen, omdat de nadruk ligt op kritisch denkvermogen en niet op onderzoeksvaardigheden. Je kan leerlingen tijdens de voorbereidingstijd op weg helpen door kritische vragen te stellen over de stelling.

2x 2 min Openingsspeeches:

Ieder team mag één spreker afvaardigen om twee minuten het debat te openen. Wat betreft structuur werkt zo'n speech precies hetzelfde als de speeches van Verdedig het Onverdedigbare:

1. De **opening** begint met een begroeting aan de jury en een krachtige opener. De spreker kan bijvoorbeeld openen met een relevante anekdote of vertellen waarom de stelling hem of haar aan het hart gaat. Ook moet de stelling worden gedefinieerd. Met andere woorden, er moet worden uitgelegd hoe het team de stelling interpreteert. Let op: Dit is nog belangrijker nu leerlingen een echt debat gaan voeren. De teams moeten het immers wel over hetzelfde hebben. De voorstanders definiëren daarom duidelijk wat er met de stelling bedoeld wordt. Echter wordt er wel van hen verwacht dat zij dit op een sportieve wijze doen. Als de stelling is "Alle drugs moeten worden gelegaliseerd", mag de voorstander niet zomaar zeggen dat ze dit alleen doen voor mensen die ongeneeslijk ziek zijn of ervoor kiezen om alleen softdrugs te legaliseren.

Deze twee voorbeelden zijn namelijk duidelijk niet wat er met de stelling bedoeld wordt. De spreker mag bijvoorbeeld wel zeggen dat drugs alleen legaal verkocht mogen worden in gecertificeerde winkels aan volwassenen van achttien jaar of ouder. In dat laatste geval is het dus ook niet de bedoeling dat de eerste tegenstander de definitie gaat bevragen. We willen immers voorkomen dat het debat verzandt in definitiekwesties.

2. Tijdens de **aankondigingen** voorziet de spreker de jury van een overzicht van de argumenten in de vorm van labels, zonder deze meteen uitgebreid toe te lichten. Dit principe, vergelijkbaar met de opzet van een nieuwsuitzending, waarbij eerst alle onderwerpen worden genoemd voordat er dieper op wordt ingegaan, is bedoeld om de jury zo helder mogelijk inzicht te geven in de opbouw van de speech. Een voorbeeld zou zijn: “Mijn betoog omvat drie argumenten: een over beter onderwijs, een over gelijke kansen en een over het lerarentekort.”

3. Tijdens de **uitlegfase** worden argumenten verder uitgewerkt met denkstappen en voorbeelden. Dit gebeurt op een gestructureerde manier, aan de hand van labels. Hier gaat de spreker verder dan het simpelweg noemen van beweringen; ze proberen de jury te overtuigen van de kracht van hun argumenten. Ze leggen zowel uit waarom een argument waar is, als waarom het argument belangrijk en relevant is.

4. Tijdens het **slot** worden argumenten kort herhaald via labels, gevolgd door een gedenkwaardige afsluiting.

Vrije fase:

Net als tijdens een zaaldebat mogen leerlingen op elkaar reageren. Een belangrijk verschil met een zaaldebat is dat aan het begin van de vrije fase het niet de bedoeling is dat iedereen opstaat. Leerlingen staan op als ze willen spreken, en jij als debatleider geeft één van hen de beurt. Leerlingen mogen al opstaan terwijl hun tegenstander spreekt, maar zwijgen logischerwijs tot je hen de beurt geeft. Een spreekbeurt duurt maximaal dertig seconden.

Vorbereitung slotspeech:

Teams krijgen twee minuten de tijd om hun slotspreker voor te bereiden op de slotspeech.

Vorbereitung slotspeech:

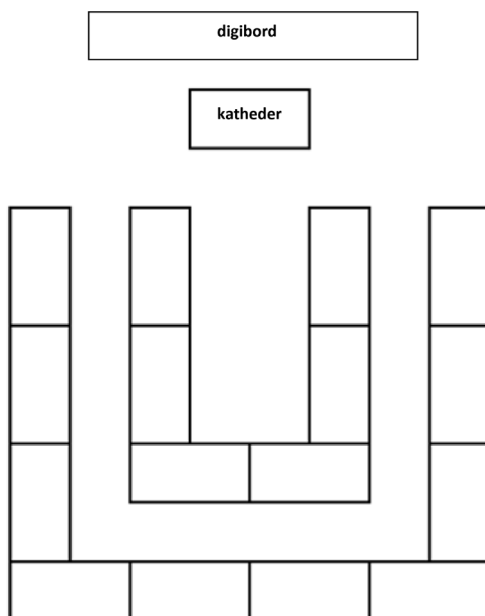
Ieder team vaardigt één spreker af om twee minuten het debat af te sluiten. De speech is een partijdi-ge samenvatting van het debat. Let op: Hierbij begint de tegenpartij en eindigt de voorpartij.

Afhankelijk van de grootte van de groep kan het nuttig zijn om de groep in vieren te splitsen en in twee aparte ruimtes twee afzonderlijke debatten plaats te laten vinden. Je kan een collega of vertrouwde leerling dan vragen het debat te leiden en te jureren. Voor meer informatie over het verzorgen van debatlessen in een grote klas, zie **Appendix 3**.

Uitgebreid lesprogramma

00:00 - 00:05 Klaarzetten klaslokaal + introductie

Zet de tafels in een u-vorm. Bij een grote groep kan het noodzakelijk zijn om een dubbele u-vorm te hanteren. Zet voorin het lokaal een tafel met daarop eventueel een katheder.

Begin de les door kort terug te kijken op de vorige debatten. Bespreek kort de structuur van een speech en vraag leerlingen kenmerken van een goede presentatie op te noemen. Introduceer dan het onderwerp van deze les: argumentatie.

00:05 - 00:15 Uitleg argumentatie

Leg uit dat leerlingen in teams een speech gaan geven die een stelling verdedigt. Begin uw uitleg door een bewering te doen over een stelling (Bijvoorbeeld: "Dierentuinen zijn ethisch onverantwoord want dieren hebben te weinig beweegruimte."). Vraag leerlingen of ze dit een overtuigend argument vinden. Zo nee, vraag hun dan wat er volgens hen nodig is om het argument sterk te maken. Zo ja, vraag dan een leerling om te proberen het argument te weerleggen - iets dat vrij eenvoudig zal zijn.

Leg vervolgens uit dat de bewering die je net gaf nog geen argument is. Om een argument te maken, moet je beweringen uitleggen en alle denkstappen benoemen. Introduceer vervolgens het SEI-model zoals hierboven beschreven.

Als het SEI-model bij iedere leerling duidelijk is, projecteer je een stelling op het bord. Laat leerlingen in kleine groepjes een zo goed mogelijk argument voor of tegen de stelling voorbereiden. Je kan bijvoorbeeld de helft van de klas een voorargument laten maken en de andere helft een tegenargument.

Vervolgens laat je ieder groepje hun argument kort (<1 minuut) presenteren en laat de klas na elk argument kritische vragen stellen die zwakke plekken in het argument bloot kunnen leggen.

TIP

Benadruk dat het SExI-model geen recept is maar een ingrediëntenlijst. In andere woorden, de volgorde van elementen van het SExI-model kan variëren. Je kunt bijvoorbeeld best beginnen met een voorbeeld, dan een statement geven en dan het statement uitleggen. Belangrijk is wel dat elk onderdeel aanwezig is in elk argument.

00:15 - 00:20 Uitleg Arenadebat + vaststellen teams

Leg de werking van een Arenadebat uit en wijs hen op de uitleg in hun leerlingenreader. Zorg dat leerlingen zich bewust zijn van de vier fases van het debat: openingsspeeches, vrije fase, voorbereiding op de conclusiespeeches, en de conclusiespeeches. Zorg ook dat leerlingen weten dat ze al hun argumenten al horen uit te leggen in hun openingsspeech, net zoals ze vorige les gedaan hebben tijdens Verdedig het Onverdedigbare.

Projecteer een debatstelling op het bord en check bij de leerlingen of ze enthousiast worden van deze stelling. Verdeel de klas in twee teams. Het team links van je is de voorpartij, het team rechts van je is de tegenpartij.

Stellingen

- De overheid moet alleen studies financieren die van nut zijn voor de arbeidsmarkt
- Experimenten op dieren die pijn kunnen voelen moeten verboden worden
- Iedereen moet gratis en schuldenvrij kunnen (door)studeren

TIP

Bij een grote groep (>20 leerlingen) kan je de groep het best verdelen in vier teams, zodat er twee parallelle debatten gevoerd worden in beide lokalen. Je kan een collega het tweede debat laten leiden en jureren. Heb je geen collega beschikbaar om dit te doen, dan kan je de helft van de klas vragen het debat met jou te jureren. Meer informatie over het jureren van debatten vind je in [Appendix 3](#). Ook vind je in deze appendix andere tips voor het debatteren met een grote klas.

00:20 - 00:30 Voorbereiding Arenadebat

Geef leerlingen de tijd om voor te bereiden op het debat. Hiervoor kunnen ze het invulschema in hun leerlingenreader gebruiken. Help hen waar nodig bij het bedenken en/of uitdiepen van hun argumenten, zonder zelf al te veel voor te zeggen. Dit kan je doen door kritische vragen te stellen.

TIP

Zorg dat leerlingen voordat het debat begint weten wie de openingsspeech en de conclusiespeech gaan geven.

00:30 - 00:45 Arenadebat

Begin het debat. Vraag eerst een afgevaardigde van de voorpartij om een openingsspeech te geven, doe dan hetzelfde voor de tegenpartij. Vraag leerlingen hun speeches voorin de klas te geven, liever niet vanaf hun eigen plek.

Laat leerlingen tijdens de vrije fase hun hand opsteken als ze iets willen zeggen. Als ze de beurt krijgen, staan ze op om maximaal dertig seconden hun punt te maken.

Laat leerlingen vervolgens kort voorbereiden op de conclusiespeech, waarna je eerst de tegenstander en als laatste de voorstander naar voren roept om de conclusiespeech te geven.

00:45 - 00:50 Afsluiting

Wijs een winnaar aan en reflecteer kort op het debat. Ging het beter nu leerlingen het SExI-model gebruikten tijdens het debat? Eindig vervolgens de les en zet de originele lokaalopstelling terug.

Les 5: Argumenteren - Bewijs, impact en relevantie

Leerlingen kennen na de eerste vier lessen de basisbeginselen van debatteren. Ze kunnen een speech opbouwen en presenteren. Ook weten ze welke onderdelen een volledig argument heeft. De komende drie lessen gaan over het versterken van argumentatie. Na deze les kunnen leerlingen hun argumenten goed en diep uitleggen, door aan te geven waarom ze waar, belangrijk en relevant zijn.

Leerdoelen

- Leerlingen kunnen uitvoerig uitleggen waarom argumentatie waar, belangrijk en relevant is.
- Leerlingen kennen de drie indicatoren van impact (groeps grootte, impact op één persoon, kwetsbaarheid van de groep) en kunnen deze gebruiken bij het uitwerken van hun argumenten.
- Tijdens het debat baseren leerlingen hun argumentatie op logisch nadenken en algemene kennis, niet op externe bronnen en specifieke kennis die anderen niet hebben.

Benodigdheden

- Beamer / smartboard (geluid is niet nodig)
- PowerPoint
- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders
- Optioneel: katheder

Theorie: Bewijs en impact

Zoals in de vorige les besproken is, bestaat elk argument uit een bewering, uitleg en een illustratie. Deze les gaat over het uitleggen van een argument, zodat het moeilijk is om er een weerlegging op te vinden. Een goed argument is goed bewezen, impactvol en relevant. In deze sectie wordt elk van deze drie criteria verder uitgelegd.

Met bewijs bedoelen we het aannemelijk maken van elk deel van een argument. In andere woorden, door je argument te bewijzen geef je antwoord op de vraag: Waarom is dit argument waar? Argumenten kunnen bewezen worden op basis van logische redeneringen of algemene kennis. Het gebruik van externe bronnen is tijdens een debat verboden. Als teams met verschillende informatie het debat ingaan, wordt het lastig om een productief debat te voeren. Als niet iedereen toegang heeft tot dezelfde bronnen, is het onmogelijk om bronnen te beoordelen op validiteit of relevantie. Door zich niet te verschuilen achter een bron worden leerlingen aangemoedigd zich te beroepen op kritisch denkvermogen en hun eigen kennis.

Om een argument te bewijzen is het verder van groot belang dat iedere denkstap expliciet wordt gemaakt. De jury mag zelf geen denkstappen invullen tijdens het debat. Zelfs als bepaalde denkstappen logisch lijken, is het dus slim om deze expliciet te benoemen. Hieronder vind je een voorbeeld.

Voorbeeld

Stelling:

Als het technisch mogelijk is, zou anoniem posten op internet onmogelijk moeten worden gemaakt

Argument 1:

Anoniem posten leidt tot cyberpesten (bewering). Dat komt doordat anonieme internetgebruikers geen consequenties ervaren van wat ze posten (bewijs). Daarom moet anoniem posten op internet onmogelijk worden (stelling).

Argument 2:

Anoniem posten leidt tot cyberpesten (bewering). Als iemand anoniem post, zijn posts namelijk niet tot hen te herleiden. De internetgebruiker zal dus geen consequenties ervaren van hun online gedrag. Omdat een cyberpester niet gelijk de schade ziet die diegene aanricht, lijkt cyberpesten voor hen een onschadelijke activiteit. Anonimiteit maakt cyberpesten dus relatief aantrekkelijk en vrij van negatieve gevolgen voor cyberpesters. Als niemand meer anoniem kan posten, zal cyberpesten dus minder plaatsvinden (bewijs). Daarom moet anoniem posten op internet onmogelijk worden (stelling).

Je ziet dat Argument 1 logisch klinkt, maar nog meerdere open plekken bevat. De verbinding tussen anonimiteit en het wegblijven van consequenties is niet uitgelegd. Ook de link tussen het bewijs en de stelling ontbreekt. In Argument 2 worden deze stappen wel gezet, waardoor het moeilijker is om het argument te weerleggen en waardoor de relevantie van het argument duidelijk is.

Naast bewijs is impact van groot belang voor het ontwikkelen van een sterk argument. Een impactvol argument is een belangrijk argument. Je kan namelijk wel perfect bewijzen waarom je argument klopt, maar als je niet goed uitlegt waarom men moet geven om uw argument, weegt het niet zwaar mee in het debat. In Argument 1 hierboven is het bijvoorbeeld wel duidelijk waarom de stelling cyberpesten vermindert, maar er wordt niet uitgelegd waarom cyberpesten zo erg is, en waarom het nu zo belangrijk is om iets aan cyberpesten te doen.

Impact wordt meestal op drie manieren aan argumenten gegeven: Ten eerste is een argument impactvol wanneer het een grote groep mensen beïnvloedt. Hoe meer mensen positieve of negatieve consequenties ervaren van de stelling, hoe zwaarder het argument weegt. Ten tweede wordt de impact van een argument impactvoller als de invloed op deze groep mensen groot is.

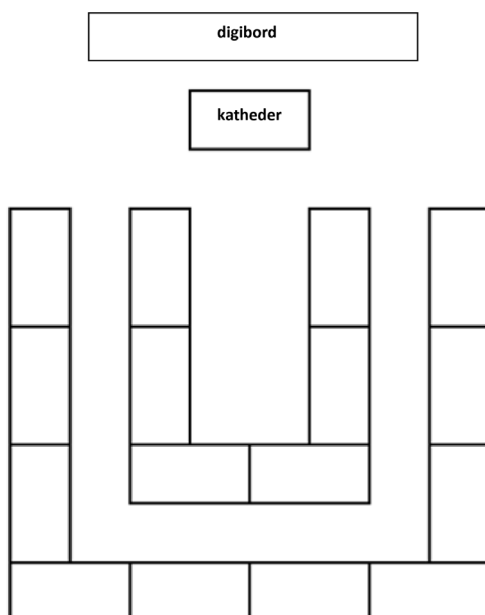
Als duizend mensen morgen hoofdpijn hebben als gevolg van een stelling, is dat minder erg dan als zij een blijvende lichamelijke beperking oplopen na het invoeren van die stelling. Ten derde wordt de impact van een argument groter als het argument duidelijk maakt dat een extra kwetsbare of relevante groep beïnvloed wordt door de stelling. Het gaat dan bijvoorbeeld om groepen die zichzelf niet kunnen verdedigen (baby's, ouderen) of mensen tegen wie al gediscrimineerd wordt in een samenleving (mensen met een beperking, vrouwen).

Ook relevantie is een belangrijk criterium voor een argument. Een argument is relevant als het te maken heeft met de stelling. Een argument kan namelijk perfect bewezen en impactvol zijn, maar niet meewegen in een debat. Als een stelling gaat over het verhogen van accijns op sigaretten, is een argument over verhogen van alcoholleeftijd grotendeels irrelevant, tenzij dit argument direct wordt verbonden met de stelling. Het is raadzaam om na elk argument even kort expliciet een verbinding te leggen met de stelling, zoals in Argument 2 hierboven gedaan is.

Uitgebreid lesprogramma

00:00 - 00:05 Klaarzetten klaslokaal + introductie

Zet de tafels in een u-vorm. Bij een grote groep kan het noodzakelijk zijn om een dubbele u-vorm te hanteren. Zet voorin het lokaal een tafel met daarop eventueel een kathedor.

Begin de les door kort terug te kijken op de vorige debattes. Bespreek kort de componenten van het SEI-model. Wat is het verschil tussen een bewering en een argument? Welke onderdelen heeft een argument?

00:05 - 00:15 Uitleg + oefening bewijs, impact en relevantie

Leg uit dat om een argument goed uit te leggen, drie vragen van belang zijn:

1. Waarom is het waar? (bewijs)
2. Waarom is het belangrijk? (impact)
3. Waarom is het relevant? / Wat heeft het met de stelling te maken?

Een argument waarvan perfect is uitgelegd waarom het waar is, hoeft nog niet zwaar mee te tellen in een debat. Het moet duidelijk zijn waarom de jury veel om het argument moet geven. Ook moet duidelijk zijn waarom het argument direct iets met de stelling te maken heeft.

Voer vervolgens de volgende oefening uit. Je leest twee argumenten voor. Leerlingen moeten vervolgens stemmen op welk argument impactvoller is. Na elk argument vraag je een aantal leerlingen om te vertellen waarom zij voor het desbetreffende argument gekozen hebben. Moedig hen aan hierbij de uitleg over impact in hun leerlingenreader in hun achterhoofd te houden.

Stelling:

Kinderen zijn tot de leeftijd van 12 jaar beter af zonder smartphone

Argument 1:

Smartphones zijn duur. Als kinderen hun smartphone kapot maken, kost dat veel geld. Hun ouders zullen dan namelijk een nieuwe smartphone kopen en dat kost honderden euro's. Hierdoor zullen de ouders boos worden op hun kind, terwijl het kind nog geen benul heeft van geld en dus niet zal begrijpen wat het mis heeft gedaan. Dat is vervelend, want dan raakt het kind in de war. Kinderen kunnen dus beter niet dagelijks rondlopen met iets duurs als een iPhone.

Argument 2:

Als je een jong kind een smartphone geeft, heeft het de hele dag door toegang tot het internet. Het internet is erg verslavend. Dat geldt vooral voor mobiele apps als TikTok of Instagram. Kinderen zijn extra gevoelig voor verslaving, want ze hebben nog niet veel zelfcontrole. Daar komt bij dat het juist op jonge leeftijd belangrijk is om zo veel mogelijk tijd door te brengen met andere kinderen, want zo ontwikkelen ze hun sociale vaardigheden. Als we kinderen een smartphone geven, worden ze massaal verslaafd aan het internet en voeden we dus een hele generatie van geïsoleerde mensen op. Leven in een samenleving wordt dan knap lastig!

00:15 - 00:28 Voorbereiding Arenadebat

Verdeel teams, lees een stelling voor en geef leerlingen de tijd om voor te bereiden op het debat. Hiervoor kunnen ze het invulschema in hun leerlingenreader gebruiken. Help hen waar nodig bij het bedenken en/of uitdiepen van hun argumenten, zonder zelf al te veel voor te zeggen. Dit kan je doen door kritische vragen te stellen.

Leerlingen krijgen best lang de tijd om voor te bereiden op het arenadebat. Er wordt nu dan ook van hen verwacht dat ze niet alleen met beweringen, maar met goed uitgewerkte argumenten komen. Van elk argument moet duidelijk zijn waarom het waar, belangrijk en relevant is.

Stellingen

- Arme mensen moeten bij een veroordeling voor diefstal strafkorting krijgen
- Bejaarde immigranten moeten vrijstelling krijgen van inburgeringscursussen
- Burgers zouden terroristische video's niet moeten bekijken

TIPS

- Zorg dat leerlingen voordat het debat begint weten wie de openingsspeech en de conclusiespeech gaan geven.
- Bij een grote groep heeft u meerdere opties, zoals het voeren van twee parallelle debatten of het splitsen van rollen. Meer informatie hierover vind je in [Appendix 3](#).

00:28 - 00:45 Arenadebat + evaluatie

Begin het Arenadebat. Laat leerlingen tijdens de vrije fase hun hand opsteken als ze iets willen zeggen. Als ze de beurt krijgen, staan ze op om maximaal dertig seconden hun punt te maken. Houd de tijden aan die gebruikelijk zijn voor een Arenadebat:

1. Openingsspeeches (2 minuten)
2. Vrije fase (8 minuten, beurten max. 30 seconden)
3. Slotspeeches (2 minuten, tegenpartij begint)

Let bij het jureren vooral op argumentatie en wat minder op presentatie en structuur. Beoordeel of leerlingen hebben gepoogd bewijs, impact en relevantie expliciet uit te leggen. Het team dat dit het beste gedaan heeft, wint het debat.

00:45 - 00:50 Afsluiting + terugzetten lokaal

Sluit de les af door kort te reflecteren op wat leerlingen deze les geleerd hebben. Laat vervolgens de leerlingen het lokaal terugzetten in de originele opstelling.

Les 6: Weerleggen

Niet alleen het opbouwen van de eigen argumentatie is belangrijk bij het voeren van een debat. Het aanvallen van argumentatie van het andere team is ook essentieel. In deze les leren leerlingen hoe ze zwakke plekken in argumentatie kunnen herkennen en hoe ze deze kennis kunnen gebruiken om de argumentatie van hun tegenstanders te weerleggen.

Leerdoelen

- Leerlingen kunnen actief en kritisch luisteren naar de bijdragen van hun mede- en tegenstanders tijdens een Arenadebat.
- Tijdens een Arenadebat zijn leerlingen in staat zwakke plekken in de argumentatie van hun tegenstanders te herkennen.
- Tijdens een Arenadebat kunnen leerlingen argumentatie van hun tegenstanders weerleggen door het bewijs, de impact en de relevantie van die argumentatie in twijfel te trekken.

Benodigheden

- Beamer / smartboard (geluid is niet nodig)
- PowerPoint
- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders
- Optioneel: kathedr

Theorie: Bewijs en impact

In Les 4 en 5 hebben leerlingen geoefend met argumentatie. Ze weten wat de elementen van een argument zijn en hoe ze een argument stevig dichttimmeren. Tijdens een debat is het echter niet alleen belangrijk om eigen argumentatie op te bouwen, maar ook om de argumentatie van de tegenstander te weerleggen. Leerlingen passen hiervoor de kennis van afgelopen lessen toe. Ze kijken kritisch of goed uitgelegd is of argumentatie waar, belangrijk en relevant is.

Voor zowel docenten als leerlingen is het belangrijk om goed het verschil te weten tussen argumentatie die logisch klinkt en argumentatie die goed uitgelegd is. Vaak brengen leerlingen argumenten in die logisch klinken, bijvoorbeeld “We moeten windmolens bouwen, want dat is goed voor het milieu.”. Het is ons echter niet duidelijk waarom windmolens goed voor het milieu zijn. Dat maakt het argument niet alleen zwak, wat u meeneemt in de beoordeling, maar ook kwetsbaar. Als een leerling een argument wil weerleggen, moet die op zoek naar de zwakke, niet-uitgelegde plekken in argumentatie, niet alleen naar plekken die onlogisch of ongeloofwaardig klinken.

Debatvorm: Middenhuis

Tijdens deze les voert u nog een Arenadebat uit. Wel legt u aan het einde van de les alvast de debatvorm uit die de volgende les aan bod gaat komen: Middenhuis. Het Middenhuis-debat is een flink uitgebreide versie van het Arenadebat. Het ziet er als volgt uit:

+/- 20 min. Voorbereiding

De voorbereiding is wat langer dan die van een Arenadebat. Er wordt dan ook meer inhoud verwacht. Er zijn meer speeches en de speeches zijn langer.

3 min. Eerste voorstander:

De taak van de eerste spreker van de voorpartij is om het debat in te leiden en bovendien om te definiëren waar het debat over gaat. De spreker zal hierna de eerste twee argumenten inbrengen en uitleggen. In elke speech wordt aanbevolen deze structuur aan te houden, maar deze staat geenszins vast. Sprekers mogen hier dus te allen tijde van afwijken.

3 min. Eerste tegenstander:

Ook de tegenstander leidt naar eigen wijze diens kant van het debat in. De eerste tegenstander zal in een enkel geval de definitie moeten aanvallen, maar doet dit alleen als de definitie van de voorstander oneerlijk of onduidelijk is. In alle andere gevallen heeft de tegenstander het niet langer over de definitie. Vervolgens zal de eerste tegenstander de argumenten van de eerste voorstander weerleggen (aanvallen) en twee van de eigen argumenten inbrengen.

3 min. Tweede voorstander:

De eerste taak van de tweede voorstander is om de argumenten van de eerste tegenstander te weerleggen. De tweede taak is om de eigen argumenten te repareren. Repareren houdt in dat er gereageerd wordt op de weerleggingen die zijn gebracht door de andere kant, zodat de eigen argumenten blijven staan - een weerlegging op een weerlegging dus. Tot slot is het toegestaan om een extra argument in te brengen. Dit is optioneel. Als de spreker liever de focus legt op de bestaande argumenten, is het niet verplicht een extra argument in te brengen. De jury doet immers niet aan argumenten tellen, maar aan argumenten wegen. Twee volledig uitgediepte argumenten kunnen daarom net zo effectief zijn als drie meer oppervlakkig uitgewerkte argumenten. Dit verschilt per debat. Slechts in uitzonderingsgevallen dient de tweede voorstander het nog over de definitie te hebben.

3 min. Tweede tegenstander:

De taak van de tweede tegenstander is nagenoeg identiek aan die van de tweede voorstander. De spreker weerlegt de argumenten van de voorstanders en repareert die van de eerste tegenstander. Ook voor de tweede tegenstander geldt dat een extra argument inbrengen toegestaan is, maar niet verplicht. Het is niet de bedoeling dat de tweede tegenstander het over de definitie heeft.

+/- 20 min. Voorbereiding

De voorbereiding is wat langer dan die van een Arenadebat. Er wordt dan ook meer inhoud verwacht. Er zijn meer speeches en de speeches zijn langer.

8 min. Vrije fase:

Deze is identiek aan die van een Arenadebat. Leerlingen krijgen acht minuten de tijd om vrij op elkaar te reageren. Beurten duren maximaal dertig seconden. Ze leiden hun beurt in met een aankondiging van wat ze gaan doen: een nieuw argument inbrengen, weerleggen of eigen argumenten versterken.

2 min. Overlegtijd:

Wanneer de vrije fase is afgelopen, hebben de teams twee minuten de tijd om de koppen bij elkaar te steken en te overleggen over de conclusiespeech. De jury heeft hier als enige taak om toe te zien op de tijd. Na deze twee minuten geeft de jury aan dat de tijd om is, waarna de beide teams hun conclusiespreker afvaardigen.

2 min. Conclusiespeech tegenstanders:

De laatste tegenstander heeft twee minuten de tijd om een partijdige samenvatting te geven van het debat. De spreker zal de jury meenemen in wat er in het debat is gebeurd, aan de hand van clashes en afwegingen, of door uit te leggen waarom de argumenten van diens kant sterker stonden en relevanter waren dan die van de voorstanders. Hierin mag de spreker expliciet geen nieuwe argumentatie of weerleggingen inbrengen. Nieuwe voorbeelden zijn wel toegestaan. Kortom, de spreker legt uit waarom diens kant het debat heeft gewonnen.

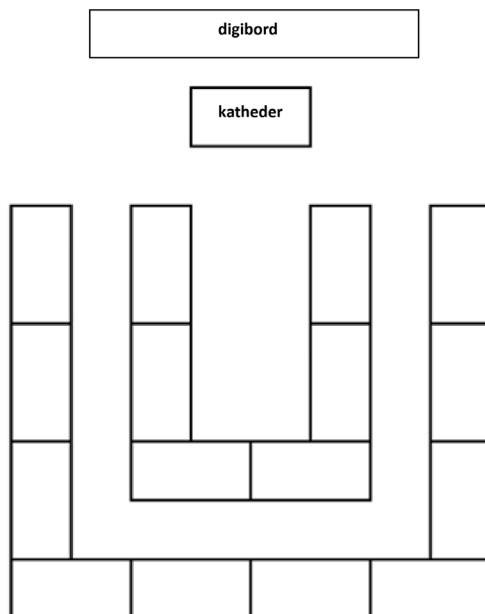
2 min. Conclusiespeech voorstanders:

Om het format zo gebalanceerd mogelijk te houden, krijgen de voorstanders ditmaal het laatste woord. Verder is de speech identiek aan die van de tegenstanders.

Uitgebreid lesprogramma

00:00 - 00:05 Klaarzetten klaslokaal + introductie

Zet de tafels in een u-vorm. Bij een grote groep kan het noodzakelijk zijn om een dubbele u-vorm te hanteren. Zet voorin het lokaal een tafel met daarop eventueel een kathedr.

Begin de les door kort terug te kijken op de vorige debatles. Bespreek kort hoe je een ijzersterk argument opbouwt - zowel met het SEI-model als met diep uitgelegd bewijs en impact.

00:05 - 00:10 Uitleg weerlegging

Leg kort de theorie over weerleggen uit. Het is belangrijk dat leerlingen weten hoe ze zwakke plekken in argumenten kunnen vinden en hoe ze hier gebruik van kunnen maken. U kunt kort de huiswerkopdracht uit de leerlingenreader bespreken of klassikaal een argument weerleggen, zoals één van de voorbeeldargumenten uit Les 6. Zorg dat leerlingen het verschil snappen tussen een overtuigend klinkend argument en een goed uitgelegd argument.

00:10 - 00:23 Voorbereiden Arenadebat

Verdeel de teams, bepaal een stelling en geef leerlingen de tijd om voor te bereiden op het debat. Hiervoor kunnen ze het invulschema in hun leerlingenreader gebruiken. Ook staat daar een schema dat ze tijdens het debat kunnen gebruiken om de argumenten van hun tegenstanders bij te houden en te weerleggen. Help hen waar nodig bij het bedenken en/of uitdiepen van hun argumenten, zonder zelf al te veel voor te zeggen. Dit kunt u doen door kritische vragen te stellen.

Stellingen

- Arme mensen moeten bij een veroordeling voor diefstal strafkorting krijgen
- Bejaarde immigranten moeten vrijstelling krijgen van inburgeringscursussen
- Burgers zouden terroristische video's niet moeten bekijken

TIP

Bij een grote groep heeft u meerdere opties, zoals het voeren van twee parallelle debatten of het splitsen van rollen. Meer informatie hierover vind je in [Appendix 3](#).

00:23 - 00:40 Arenadebat + Evaluatie

Begin het Arenadebat. Laat leerlingen tijdens de vrije fase hun hand opsteken als ze iets willen zeggen. Als ze de beurt krijgen, staan ze op om maximaal dertig seconden hun punt te maken. Houd de tijden aan die gebruikelijk zijn voor een Arenadebat:

1. Openingsspeeches (2 minuten)
2. Vrije fase (8 minuten, beurten max. 30 seconden)
3. Slotspeeches (2 minuten, tegenpartij begint)

Let bij het jureren vooral op argumentatie, in het bijzonder de kwaliteit van weerleggingen, en wat minder op presentatie en structuur. Beoordeel of leerlingen hebben gepoogd bewijs, impact en relevantie expliciet uit te leggen. Het team dat dit het beste gedaan heeft, wint het debat.

00:40 - 00:45 Uitleg Middenhuis en verdelen teams

Leg het Middenhuis-debat uit aan de hand van de theorie hierboven. Volgende les gaan leerlingen debatteren aan de hand van deze debatvorm. Zorg dat de taak van elke spreker tijdens het debat duidelijk is. Benadruk verder dat er tijdens de voorbereidingstijd nu dus drie speeches per team verdeeld moeten worden. Ook is het goed om kort stil te staan bij de lengte van de speeches. Om alle taken in een speech goed te vervullen - bijvoorbeeld om een inleiding te geven, de stelling te definiëren en twee argumenten uit te werken - is de volle tijd van de speech nodig. Spreekt een leerling veel korter, dan is dat een teken dat de leerling bij een volgend debat extra moet letten op het uitdiepen en uitleggen van argumentatie

LET OP Als je volgende les verder gaat met Les 7, is het belangrijk dat u nu al de teams verdeelt, de stelling meedeelt en vertelt welk team voor of tegen is. Het is namelijk de bedoeling dat teams als huiswerk het debat voorbereiden. Tijdens de volgende les krijgen ze nog maar vijf minuten de tijd. Je kunt ervoor kiezen twee parallelle debatten te voeren of een deel van de leerlingen te laten jureren.

TIP

U kunt leerlingen nog extra aansporen om de theorie over het Middenhuis-debat in hun leerlingenreader goed door te lezen. De volgende les moeten ze deze debatvorm zonder verdere uitleg toe kunnen passen, gezien in een les precies één Middenhuis-debat past.

Stellingen

- Websites met als doel om mensen die vreemd willen gaan bij elkaar te brengen, moeten verboden worden
- Vrouwen moeten het alleenrecht krijgen om vuurwapens bij zich te dragen
- Veroordeelde loverboys moeten verplicht meehelpen aan preventieve campagnes op scholen in hun buurt

Les 7: Voorbereiden

Leerlingen kunnen nog zoveel kennis hebben over debatteren en argumenteren: als de voorbereidings-tijd eenmaal is aangebroken mondt die vaak uit in een chaos. In deze les oefenen leerlingen met het effectief voorbereiden van een debat. Dat doen ze aan de hand van het SPIN-model, dat leerlingen helpt bij het vinden van de meest relevante en belangrijke argumenten.

Leerdoelen

- Leerlingen kennen de onderdelen van het SPIN-model: Stelling, Probleem, Invloed en Nadelen
- Leerlingen kunnen in teamverband tijdens de voorbereiding van een Middenhuis-debat het SPIN-model toepassen om tot de meest relevante en belangrijke argumentatie te komen.
- Leerlingen kennen de regels van een Middenhuis-debat en voeren hun eerste Middenhuis-debat.

Benodigheden

- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders
- Katheder

Theorie:

Dit is de eerste les dat leerlingen met het Middenhuis-debat aan de slag gaan. Dat heeft een aantal implicaties voor uw les. Ten eerste zal er in de les geen ruimte meer zijn voor klassikale uitleg. Binnen een les van vijftig minuten past precies één Middenhuis-debat. Het is nu dus van groot belang dat leerlingen vóór de les hun leerlingenreader gelezen en ingevuld hebben. Verder is het bij een Middenhuis-debat belangrijk dat er niet teveel leerlingen in een team zitten. Dat betekent dat het nu extra belangrijk is om ofwel twee parallelle debatten te voeren, ofwel per les de helft van de klas te laten jureren. Hoe dit kunt doen, leest u in [Appendix 3](#).

Deze les gaat over het voorbereiden van debatten. Leerlingen weten nu hoe ze goede argumenten moeten opbouwen, maar hoe vinden ze de krachtigste invalshoeken om het debat vanuit te benaderen? Om deze vraag te beantwoorden, bieden we hen het SPIN-model. Het SPIN-model bestaat uit vier onderdelen: de stelling, het probleem, de invloed en de nadelen. Door deze vier onderdelen goed te bestuderen, komt de leerling terecht bij de krachtigste argumenten. Het SPIN-model werkt als volgt:

Stelling:

De voorstanders mogen de stelling definiëren. Dat betekent dat zij woorden in de stelling die meerdere betekenissen kunnen hebben, mogen interpreteren. Gaat de stelling bijvoorbeeld over jongeren, dan bepalen de voorstanders of het gaat om mensen onder de 25, 18, 16 of 14 jaar oud. De definitie moet wel redelijk zijn. Bij de stelling “Ouders moeten ook gestraft worden als hun kind een misdaad begaat” is het onredelijk om aan te nemen dat de stelling ook van toepassing is bij volwassen mensen die een misdaad begaan. Is de stelling onredelijk gedefinieerd, dan kan de tegenstander de definitie bevragen. Het is dan aan u als jurylid om te bepalen wie het beste heeft uitgelegd waarom hun definitie redelijk is. Debatten over definities zijn meestal geen goede debatten, dus moedig leerlingen aan om dit soort debatten te vermijden.

Probleem:

Wanneer de stelling duidelijk is, vragen teams zich af welke problemen de stelling hoort op te lossen. De voorstanders bedenken waarom deze problemen zo erg en urgent zijn, terwijl de tegenstander zich afvraagt of het probleem wel zo erg is of überhaupt wel bestaat.

Invloed:

Wanneer het probleem duidelijk is, analyseren teams hoe de stelling dit probleem wel of niet gaat oplossen. De voorstanders zetten uiteen hoe de stelling precies werkt, en hoe de stelling tot een vermindering van het probleem zal leiden. De tegenstanders leggen uit waarom het mechanisme van de stelling niet werkt, of waarom de stelling het probleem niet oplost.

Nadelen:

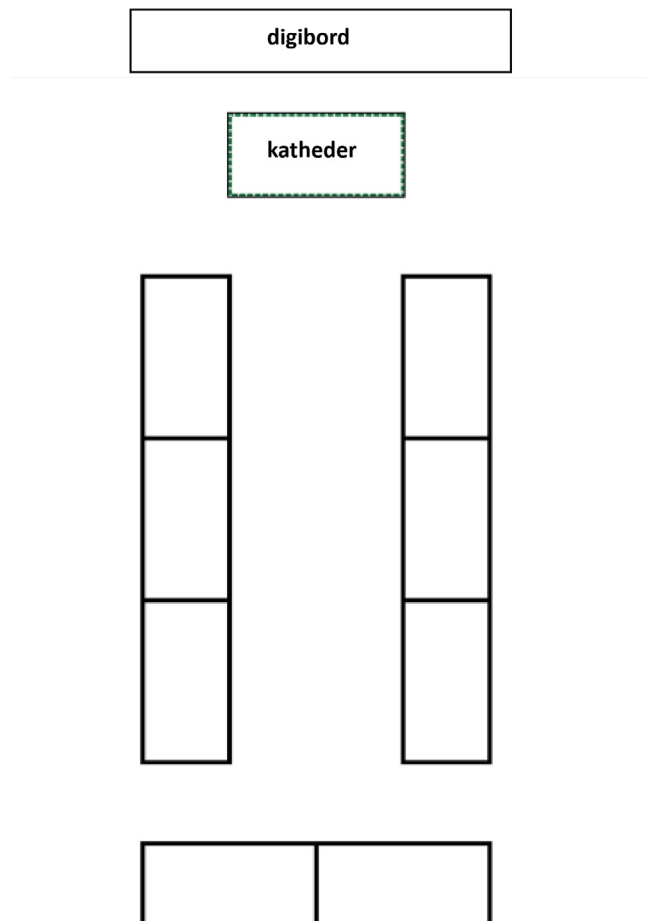
Tenslotte vragen beide teams zich af welke bijkomstige na- en voordelen de stelling heeft. Een bijkomstig nadeel kan een nieuw probleem creëren dat misschien wel groter is dan het probleem dat de stelling oplost. Een bijkomstig voordeel kan extra bijdragen aan de overtuigingskracht van de voorpartij. Het is aan de voorpartij om uit te leggen waarom bijkomstige nadelen klein zijn en bijkomstige voordelen groot. De tegenpartij doet precies het tegenovergestelde.

Aantekeningen bij deze vier onderdelen kunnen leerlingen omvormen tot verschillende argumenten. Je kunt bijvoorbeeld een voorargument ontwikkelen over een urgent probleem, of een tegenargument over een enorm nieuw probleem dat door de stelling gecreëerd zal worden.

Uitgebreid lesprogramma

00:00 - 00:05 Klaarzetten lokaal + introductie

Zet twee rijen van vijf zitplaatsen tegenover elkaar. Plaats stoelen langs de rand van het lokaal waarop toeschouwers en/of juryleden kunnen zitten om het debat te volgen. Plaats twee tafels achterin het lokaal voor de juryvoorzitter (u) en een eventuele timekeeper. Plaats een tafel voorin het lokaal met daarop een kathedor.

00:05 - 00:10: Voorbereiding Middenhuis-debat

Geef leerlingen vijf minuten de tijd om binnen hun team de laatste dingen af te stemmen.

TIP

Zorg dat iedere speech verdeeld is en dat iedere leerling weet of die een speech moet geven.

00:10 - 00:40: Middenhuis-debat

Voer het Middenhuis-debat uit zoals beschreven in de theorie van Les 6 in de docentenreader en van Les 7 van de leerlingenreader.

Hieronder vindt u een beknopt overzicht van de debatvorm. Houd het volgende tijdschema aan:

- Openingsspeeches (2x 3 minuten)
- Tweede speeches (2x 3 minuten)
- Vrije fase (8 minuten)
- Slotspeeches (2x 2 minuten, tegenpartij begint)

Tijdens dit debat bent u terughoudender met onderbreken van sprekers. Laat leerlingen het eerst zelf proberen en geef eventueel na een speech of beurt feedback. Bij een klas met een erg hoog niveau is het raadzaam helemaal niet te onderbreken en het debat onafgebroken door te laten gaan

TIP

Het kan zo zijn dat niet iedere leerling mee debatteert. De overgebleven leerlingen kunt u laten jureren. Voor meer informatie over jureren samen met leerlingen, zie [Appendix 3](#).

00:40 - 00:45 Feedback en evaluatie

1. Neem de tijd om te reflecteren op het debat. Dit doe je volgens het volgende stappenplan:
2. Spreek een jury-oordeel uit. Dat doe je door de winnaar aan te wijzen en vervolgens een korte uitleg van je keuze te geven. Meer informatie hierover vind je in [Appendix 3](#).
3. Vraag aan de leerlingen hoe ze het debat vonden gaan en wat ze moeilijk vonden.
4. Bespreek positieve of negatieve aspecten die jou tijdens het debat opvielen. Leg hierbij vooral de focus op:
 - Relevantie van argumentatie
 - Uitleg van argumentatie
 - Impact van argumentatie
 - Interactie tussen teams

Deel de stelling en teamindeling voor het debat van Les 8. Waren er leerlingen die deze les niet konden mee debatteren? Zorg dat zij nu wel ingedeeld worden. Zet het lokaal terug in de originele opstelling.

LET OP De voorbereiding voor het volgende debat is wederom huiswerk. Tijdens de les krijgen leerlingen enkel 5 minuten voorbereidingstijd. Zorg dat dit duidelijk is voor het einde van de les.

Stellingen

- De kandidatenlijst van iedere politieke partij moet verplicht voor de helft uit vrouwen bestaan
- De Katholieke kerk zou haar kunstschaten moeten verkopen om armoede te verlichten
- De Nederlandse overheid moet herstelbetalingen doen aan families met een slavernijverleden

Les 8: Verdieping - de conclusiebeurt

Na de eerste zeven lessen hebben leerlingen alle kennis die vereist is om een sterk Middenhuis-debat te kunnen voeren. De laatste lessen zijn gericht op het aanscherpen van specifieke kennis en vaardigheden. De focus van deze les ligt op de conclusiebeurt - een partijdige samenvattingsspeech aan het einde van elk Middenhuis-debat.

Leerdoelen

- Door goed en kritisch te luisteren kunnen leerlingen tijdens een Middenhuis-debat verbanden leggen tussen verschillende argumenten van voor- en tegenstanders.
- Leerlingen kunnen tijdens een Middenhuis-debat aan de hand van het SPIN-model de belangrijkste clashes uit het debat lichten.
- Leerlingen kunnen aan de hand van het SPIN-model een conclusiespeech geven waaruit blijkt dat hun team het debat moet winnen.

Benodigdheden

- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders
- Katheder

Theorie: De conclusiebeurt

Tijdens een conclusiebeurt vatten debaters op een partijdige manier een debat samen. Ze laten aan de jury zien waarom zij denken dat ze het debat hebben gewonnen. Dat doen ze op basis van wat er tijdens het debat gezegd is. Ze mogen dus niet meer met nieuwe argumenten of weerleggingen komen. Nieuwe voorbeelden zijn wel toegestaan.

Vaak hebben leerlingen de neiging om het debat chronologisch door te lopen. Ze herhalen dan eerst hun eigen argumenten en vervolgens hun weerlegging op de tegenargumenten. Dat kan in principe zorgen voor een goede conclusiebeurt, maar het is niet de meest efficiënte manier om er een te schrijven. Het is namelijk zo dat de eigen argumenten vaak gebruikt worden om argumenten van de tegenstander te weerleggen. Door met lijstjes argumenten te werken vallen leerlingen daarom vaak in herhaling en mist meestal de samenhang.

Wij raden aan om conclusiebeurten te schrijven aan de hand van clashes. Een clash is een twistpunt in het debat - een kwestie waar beide partijen het niet over eens konden worden. In een conclusiebeurt passen meestal de twee of drie belangrijkste clashes. Het is dus belangrijk om te kunnen identificeren welke clashes belangrijk zijn en welke minder impact maken. Dat gaat aan de hand van het SPIN-model dat tijdens de vorige les behandeld is. Het SPIN-model kan als volgt toegepast worden:

Stelling:

Als beide teams het oneens waren over de interpretatie van de stelling, dan zorgt dat niet voor de meest interessante debatten. Dat moeten debaters proberen te voorkomen. Het kan natuurlijk zo zijn dat het hele debat gedomineerd werd door een verschil in definities. Dat kan een leerling tijdens de conclusiebeurt noemen.

Probleem:

Waren debaters het oneens over het bestaan van het probleem? En de ernst ervan?

Invloed:

Waren debaters het oneens over of de stelling wel zou werken? En of hij het probleem wel op zou lossen?

Nadelen:

Waren er verder grote voor- of nadelen aan de stelling die belangrijk waren in het debat? Hoe belangrijk waren die volgens beide partijen?

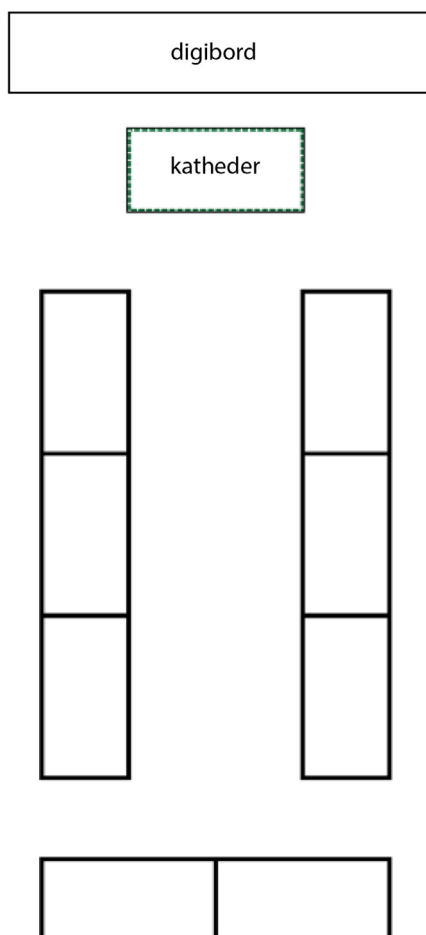
Het antwoord op deze vragen laat zien welke clashes het belangrijkst waren. Bij de meeste debatten zijn teams het niet over elk onderdeel van het SPIN-model oneens. Soms wordt bijvoorbeeld een probleem wel erkend, maar wordt de invloed van de stelling op dat probleem in twijfel getrokken.

Een conclusiespeech bevat verder alle onderdelen van een reguliere debatspeech: een opening, een aankondiging van de clashes, uitleg en een slot. Bij het uitleggen van de clashes is het raadzaam om eerst de visie van de tegenstander kort te schetsen en vervolgens de eigen visie daartegenover te zetten en aan te geven waarom deze relevanter of impactvoller is.

Uitgebreid lesprogramma

00:00 - 00:05 Klaarzetten lokaal + introductie

Zet twee rijen van vijf tafels tegenover elkaar. Plaats stoelen langs de rand van het lokaal waarop toeschouwers en/of juryleden kunnen zitten om het debat te volgen. Plaats twee tafels achterin het lokaal voor de juryvoorzitter (jij) en een eventuele timekeeper. Plaats een tafel voorin het lokaal met daarop een kathedr.

Heet de leerlingen welkom en check of beide teams zich hebben voorbereid op het debat.

00:05 - 00:10: Voorbereiding Middenhuis-debat

Geef leerlingen vijf minuten de tijd om binnen hun team de laatste dingen af te stemmen, bijvoorbeeld welke argumenten eerst genoemd worden of welke anekdote ze in de inleiding gaan noemen.

TIP

Zorg dat iedere speech verdeeld is en dat iedere leerling weet of die een speech moet geven.

00:10 - 00:40: Middenhuis-debat

Voer het Middenhuis-debat uit zoals beschreven in de theorie van les 6 in de docentenreader en van les 7 van de leerlingenreader. Hieronder vind je een beknopt overzicht van de debatform:

- Openingsspeeches (2x 3 minuten)

- Tweede speeches (2x 3 minuten)
- Vrije fase (8 minuten)
- Slotspeeches (2x 2 minuten, tegenpartij begint)

Tijdens dit debat ben je terughoudend met onderbreken van sprekers. Laat leerlingen het eerst zelf proberen en geef eventueel na een speech of beurt feedback. Bij een klas met een erg hoog niveau is het raadzaam helemaal niet te onderbreken en het debat onafgebroken door te laten gaan.

TIP

Het kan zo zijn dat niet iedere leerling mee debatteert. De overgebleven leerlingen kun je laten jureren. Voor meer informatie over het jureren samen met leerlingen, zie [Appendix 3](#).

00:40 - 00:45 Feedback en evaluatie

Neem de tijd om te reflecteren op het debat. Dit doet u volgens het volgende stappenplan:

1. Spreek een jury-oordeel uit. Dat doet u door de winnaar aan te wijzen en vervolgens een korte uitleg van uw keuze te geven. Meer informatie hierover vindt u in [Appendix 3](#).
2. Vraag aan de leerlingen hoe ze het debat vonden gaan en wat ze moeilijk vonden.
3. Bespreek positieve of negatieve aspecten die u tijdens het debat opvielen. Leg de focus op de conclusiebeurt, maar let bijvoorbeeld ook op:
 - structuur van speeches;
 - structuur van de vrije fase;
 - stem- en taalgebruik;
 - relevantie van argumentatie;
 - uitleg van argumentatie;
 - impact van argumentatie;
 - kwaliteit van weerleggingen;
 - interactie tussen teams.

00:45 - 00:50 Verdelen teams volgende les + terugzetten lokaal

Deel de stelling en teamindeling voor het debat van Les 9. Waren er leerlingen die deze les niet konden mee debatteren? Zorg dat zij nu wel ingedeeld worden. Zet het lokaal terug in de originele opstelling.

Stellingen

- Als een vreedzame overgang mogelijk is, zou er één federale Wereldregering moeten komen
- Belediging van groepen of grond van ras, godsdienst of geaardheid zou niet strafbaar moeten zijn
- De bijstandsuitkeringen van gok- en alcoholverslaafden moeten worden stopgezet

Les 9: Verdieping - Argumentatie wegen

Deze laatste inhoudelijke les gaat over het wegen van argumentatie. Wegen gebeurt wanneer een spreker aangeeft waarom de eigen argumentatie niet alleen impactvol is, maar ook impactvoller dan die van het andere team. Hoewel wegen niet in elk debat noodzakelijk is, is het vooral in de conclusiebeurt een waardevolle manier om het contrast tussen de twee kanten van een debat in beeld te brengen.

Leerdoelen

- Leerlingen zijn in staat aan de hand van het SPIN-model de belangrijkste clashes uit een Middenhuis-debat te lichten.
- Leerlingen kunnen identificeren waarom hun argumentatie meer impact heeft dan de argumentatie van de tegenstander.
- Leerlingen kunnen wegingen tussen argumentatie van beide teams toepassen tijdens een Middenhuis-debat.

Benodigdheden

- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders
- Katheder

Theorie: Argumentatie wegen

Je kunt er in dit stadium vanuit gaan dat leerlingen hun eigen argumenten kunnen bewijzen en impact kunnen geven. Je kunt er ook vanuit gaan dat leerlingen de argumentatie van de tegenstander kunnen weerleggen. Er mist nog één stap: uitleggen waarom de eigen argumentatie meer weegt dan die van de tegenstander. Om argumenten te wegen, kijkt een debater vooral naar de impact van een argument. De debater legt uit waarom de eigen argumentatie belangrijker is dan die van de tegenstander. We geloven bij het wegen dus over het algemeen dat argumentatie waar is. Dit is geïllustreerd in het volgende voorbeeld:

Tegenstander: Ik vind dat we geen windmolens meer moeten bouwen, want er vliegen jaarlijks duizenden meeuwen tegenaan. Windmolens veroorzaken dus dierenleed.

Weerlegging voorstander: Er zullen inderdaad meeuwen tegen de windmolens vliegen en dat is inderdaad zielig. Maar er vliegen ook meeuwen tegen ramen aan en ik hoop dat de tegenstander ook niet van plan is de productie van ramen stop te zetten. Ja, het dierenleed is een nadeel, maar de voordelen zijn wat ons betreft groter. Wij hebben in onze speech uitgelegd hoe de bouw van windmolens klimaatverandering tegengaat, wat op de lange termijn veel meer meeuwen zal redden dan wanneer we die windmolens niet zouden bouwen.

Je ziet dat de tegenstander niet twijfelt aan het bewijs van de argumentatie van de voorstanders. De tegenstander maakt enkel een vergelijking met de eigen argumentatie. Er wordt toegegeven dat er inderdaad meeuwen zullen sterven, maar daar wordt tegenin gebracht dat klimaatverandering veel erger is dan een beperkt aantal gestorven meeuwen.

Om goed te kunnen wegen, moeten leerlingen dus begrijpen hoe ze impact geven aan argumentatie, zoals in Les 5 behandeld is. Er zijn drie manieren om impact te geven aan argumentatie, namelijk door:

1. uit te leggen dat hun argument een grote groep beïnvloedt;
2. uit te leggen dat positieve of negatieve invloed op die groep groot is;
3. uit te leggen dat een extra kwetsbare groep beïnvloed wordt door het argument.

Uitgebreid lesprogramma

00:00 - 00:05 Klaarzetten lokaal + introductie

Zet twee rijen van vijf tafels tegenover elkaar. Plaats stoelen langs de rand van het lokaal waarop toeschouwers en/of juryleden kunnen zitten om het debat te volgen. Plaats twee tafels achterin het lokaal voor de juryvoorzitter (u) en een eventuele timekeeper. Plaats een tafel voorin het lokaal met daarop een kathedr.

Check of beide teams zich hebben voorbereid op het debat en inventariseer of er vragen zijn over de theorie van deze les of vorige lessen.

00:05 - 00:10: Voorbereiding Middenhuis-debat

Geef leerlingen vijf minuten de tijd om binnen hun team de laatste dingen af te stemmen.

TIP

Zorg dat alle teams weten welke leerlingen de openings- en slotspeech geven.

00:10 - 00:40: Middenhuis-debat

Voer het Middenhuis-debat uit zoals beschreven in de theorie van Les 6 in de docentenreader en van Les 7 van de leerlingenreader. Hieronder vind je een beknopt overzicht van de debatform.

Tijdens dit debat ben je terughoudend met onderbreken van sprekers. Laat leerlingen het eerst zelf proberen en geef eventueel na een speech of beurt feedback. Bij een klas met een erg hoog niveau is het raadzaam helemaal niet te onderbreken en het debat onafgebroken door te laten gaan.

TIP

Het kan zo zijn dat niet iedere leerling mee debatteert. De overgebleven leerlingen kun je laten jureren. Voor meer informatie over het jureren samen met leerlingen, zie [Appendix 3](#).

00:40 - 00:45 Feedback en evaluatie

Neem de tijd om te reflecteren op het debat. Dit doe je volgens het volgende stappenplan:

1. Spreek een jury-oordeel uit. Dat doe je door de winnaar aan te wijzen en vervolgens een korte uitleg van uw keuze te geven. Meer informatie hierover vind je in [Appendix 3](#).
2. Vraag aan de leerlingen hoe ze het debat vonden gaan en wat ze moeilijk vonden.
3. Bespreek positieve of negatieve aspecten die jou tijdens het debat opvielen. Leg de focus op de weging van argumenten, maar let bijvoorbeeld ook op:

- structuur van speeches;
- structuur van de vrije fase;
- stem- en taalgebruik;
- relevantie van argumentatie;
- uitleg van argumentatie;
- impact van argumentatie;
- kwaliteit van weerleggingen;
- interactie tussen teams.

00:45 - 00:50 Verdelen teams volgende les + terugzetten lokaal

Deel de stelling en teamindeling voor het debat van Les 10. Als je bij Les 10 kiest voor een klein debat-toernooi, verdeel je leerlingen onder vier teams, die als volgt verdeeld zijn over de debatzalen:

Zaal	1	2
Voorstander	Team A	Team B
Tegenstander	Team C	Team D

Als je kiest voor de reguliere lesopbouw, kunt u weer kiezen voor:

1. twee teams die debatteren en twee teams die jureren;
2. twee parallelle debatzalen met dus vier teams - de indeling is dan zoals hierboven;
3. twee grote teams waarvan de meerderheid alleen tijdens de vrije fase meedoet.

Waren er leerlingen die deze les niet konden mee debatteren? Zorg dat zij nu wel ingedeeld worden. Zet het lokaal terug in de originele opstelling.

Stellingen

- Sociale huurwoningen moeten voornamelijk worden bijgebouwd in rijke buurten
- Rijke landen moeten vluchtelingen opvangen in de regio van herkomst
- Orgaanhandel tussen levende mensen moet worden gelegaliseerd

Les 10: Slotdebat

Dit is de laatste debatles van deze reeks. Dit is het moment dat leerlingen opgedane kennis en vaardigheden kunnen toepassen. We bieden twee opties voor de inhoud van deze les: een klein debattoernooi en een reguliere slotles.

Leerdoelen

- Leerlingen kunnen zonder externe ondersteuning een respectvol, inhoudelijk en diepgaand Middenhuis-debat voeren.
- Leerlingen kunnen met zelfvertrouwen een overtuigingskracht speeches en spreekbeurten presenteren tijdens een Middenhuis-debat.
- Leerlingen kunnen tijdens een Middenhuis-debat argumentatie inbrengen die relevant, goed beproefd en impactvol is.

Benodigheden

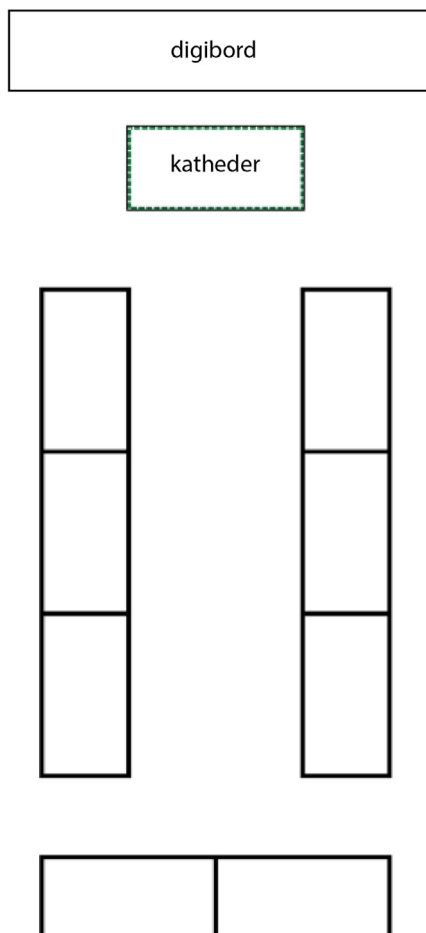
- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders
- Katheder

Optioneel:

- Tweede jurylid
- Tweede debatzaal (lokaal)
- Aula
- Prijs
- Snacks

Lokaalopstelling

Zet twee rijen van vijf tafels tegenover elkaar. Plaats stoelen langs de rand van het lokaal waarop toeschouwers en/of juryleden kunnen zitten om het debat te volgen. Plaats twee tafels achterin het lokaal voor de juryvoorzitter (jij) en een eventuele timekeeper. Plaats een tafel voorin het lokaal met daarop een kathedr.

Het slotdebat: twee opties

Het slotdebat is bedoeld om leerlingen het gevoel te geven dat ze echt iets geleerd hebben de afgelopen weken. Dat kan goed door de les groots op te zetten en er, mocht daar op jouw school de mogelijkheid voor zijn, een klein toernooi van te maken.

- **Optie 1:** kleinschalig debattoernooi. Dit is een vorm die 2.5 klokuren en enige voorbereiding vergt. De vorm bestaat uit twee reguliere debatrondes en een plenair finaledebat. Je kunt ervoor kiezen het finaledebat in de aula te voeren en bijvoorbeeld ouders uit te nodigen. Ook kun je zorgen voor een prijs voor de drie winnende teams en natuurlijk een kleinigheidje of certificaat voor elke leerling die goed heeft meegedaan.
- **Optie 2:** reguliere slotles. Dit is een reguliere les met een einddebat. Deze les is wat betreft indeling identiek aan de drie voorafgaande lessen, maar we adviseren deze les een feestelijke sfeer te geven.

- Je kunt ervoor kiezen de vrije fase en/of de speeches wat in te korten om wat tijd vrij te maken voor reflectie en een mooie afsluiting, of juist voor een laatste volwaardig Middenhuis-debat. In beide gevallen onderbreek je het debat niet meer. Je jureert en leidt het zoals je dat tijdens een debattoernooi ook zou doen. Zie [Appendix 3](#) voor meer informatie over het leiden en jureren van debatten.

Het voorbereiden van een klein debattoernooi

Als je voor optie 1 kiest, dan vergt dat enige voorbereiding. Ten eerste is het belangrijk dat je twee lokalen ter beschikking hebt. Ook heb je een tweede persoon nodig die kan fungeren als jurylid. Dat kan bijvoorbeeld een mededocent of een oud-leerling zijn. Het is belangrijk om deze van tevoren goed te brieven over het leiden en jureren van een debat, zodat diegene dezelfde methode gebruikt als jijzelf.

Het is raadzaam om één van onderstaande scoremodellen te gebruiken. Welke u kiest is afhankelijk van uw eigen niveau als jurylid. Als je op zoek bent naar een eenvoudig scoreformulier, kies je Scoremodel 1. Wil je een accurater scoreformulier dat wat meer moeite vergt, kies dan voor Scoremodel 2. De scoremodellen staan onder de uitgebreide lesprogramma's.

Uitgebreid lesprogramma Optie 1

00:00 - 00:10 Opening

Open het toernooi door met de leerlingen terug te kijken op de vorige negen lessen. Wat vonden ze ervan om te debatteren? Gaan ze hierna door met debatteren? Staat een deel van de groep er zelfs voor open om een debatclub te starten? Dit is ook een mooi moment voor jou om feedback op te halen, zodat u jouw debatlessen volgend jaar nog succesvoller kunt geven.

TIP

Wil je ondersteuning bij het opzetten of begeleiden van een debatclub? Neem dan contact met ons op via trainingen@debatunie.nl.

00:10 - 00:15 Voorbereiden ronde 1

Leerlingen horen, net als bij vorige lessen, hun eerste debatronde al voorbereid te hebben. Geef hen nog vijf minuten om de koppen bij elkaar te steken voordat ze beginnen met de eerste ronde.

00:15 - 00:45 Ronde 1

Voer het eerste debat uit.

TIP

Zorg van tevoren dat jouw medejurylid weet hoe die een debat moet leiden en jureren. Stem ook van tevoren af hoeveel punten je elk team geeft. Het kopje "Voorbereiden van een klein debattoernooi" biedt aanknopingspunten.

TIP

Presenteer het debat zoals dat ook op een toernooi zou gebeuren. Dat betekent dat je in het begin de sprekers en eventuele toeschouwers welkom heet, de stelling voorleest en iedere spreker kort introduceert. Het is niet de bedoeling dat je leerlingen tijdens het debat onderbreekt, tenzij ze de regels betreffende respect overtreden.

00:45 - 01:00 Uitslag en feedback Ronde 1

Bedenk eerst wie het debat gewonnen heeft aan de hand van de afgesproken puntenschaal. Houd hierbij de volgende principes in gedachten:

1. Jureer op basis van wat er gezegd is, niet op basis van wat je zelf gezegd zou hebben.
2. Jureer op basis van de kennis van de gemiddelde Nederlander die krantenkoppen leest. Geloof dus niet blindelings alle informatie die debaters je vertellen.
3. Beschouw het debat als geheel. Weeg de gehele argumentatie van beide teams en jureer niet door nog staande argumenten te tellen.

Meer informatie over jureren vind je in [Appendix 3](#). Als je de uitslag gereed heeft, wijs je een winnaar aan en vertel je waarom dit team gewonnen heeft. Vervolgens geeft je iedere spreker individueel kort feedback.

01:00 - 01:10 Pauze

TIP

zorg voor snacks om het energiepeil zo hoog mogelijk te houden.

01:10 - 01:30 Voorbereiden ronde 2

Maak de volgende stelling bekend en deel de teams in. Het is belangrijk dat de twee winnende teams tegen elkaar debatteren.

Stellingen

- Nieuwe wetten moeten via een bindend referendum kunnen worden tegengehouden
- De overheid zou thuisblijvende ouders een salaris moeten betalen
- Gezelligheidsverenigingen voor studenten doen meer kwaad dan goed

01:30 - 02:00 Ronde 2

Voer de tweede debatronde uit.

02:00 - 02:15 Uitslag en feedback ronde 2

Bedenk de winnaar en geef feedback zoals je dat na ronde 1 ook hebt gedaan.

02:15 - 02:35 uitslag, prijsuitreiking, afsluiting

Wanneer je de uitslag van het slotdebat berekend hebt, deel je deze op een feestelijke manier mee aan de leerlingen. Je kunt zorgen voor een prijs voor de winnende twee teams. Ook kunt je een certificaat en/of een kleinigheidje meegeven aan alle leerlingen die het traject hebben doorlopen.

TIP

Je kunt na de prijsuitreiking ter afsluiting uw favoriete momenten en uitspraken delen met de groep. Zo sluit je op een luchtige manier af.

Uitgebreid lesprogramma Optie 2

00:00 - 00:05 Klaarzetten lokaal + introductie

Open de les door met de leerlingen terug te kijken op de vorige negen lessen. Wat vonden ze ervan om te debatteren? Gaan ze hierna door met debatteren? Staat een deel van de groep er zelfs voor open om een debatclub te starten? Dit is ook een mooi moment voor jou om feedback op te halen, zodat je jouw debatlessen volgend jaar nog succesvoller kunt geven.

TIP

Wil je ondersteuning bij het opzetten of begeleiden van een debatclub? Neem dan contact met ons op via trainingen@debatunie.nl.

00:05 - 00:10: Voorbereiding Middenhuis-debat

Geef leerlingen vijf minuten de tijd om binnen hun team de laatste dingen af te stemmen.

TIP

Zorg dat iedere speech verdeeld is en dat iedere leerling weet of die een speech moet geven.

00:10 - 00:40: Middenhuis-debat

Voer het Middenhuis-debat uit zoals beschreven in de theorie van Les 6 in de docentenreader en van Les 7 in de leerlingenreader. Onderaan deze lessen vind je een beknopt overzicht van de debatvorm.

Omdat dit het slotdebat is, onderbreek je sprekers niet tijdens het debat. In plaats daarvan leg je de focus op het presenteren van een debat zoals dat bij een toernooi zou kunnen gebeuren. Introduceer het debat, verwelkom de sprekers en eventueel publiek en kondig elke spreker aan voordat ze hun speech geven. Zorg voor applaus voor en na elke speech.

00:40 - 00:45 Feedback en evaluatie

Neem de tijd om te reflecteren op het debat. Dit doe je volgens het volgende stappenplan:

1. Spreek een jury-oordeel uit. Dat doe je door de winnaar aan te wijzen en vervolgens een korte uitleg van jouw keuze te geven. Meer informatie hierover vind je in [Appendix 3](#).
2. Vraag aan de leerlingen hoe ze het debat vonden gaan en wat ze moeilijk vonden.
3. Bespreek positieve of negatieve aspecten die jou tijdens het debat opvielen.

Let bijvoorbeeld op:

- Structuur van speeches
- Structuur van de vrije fase
- Stem- en taalgebruik
- Relevantie van argumentatie
- Uitleg van argumentatie
- Impact van argumentatie
- Kwaliteit van weerleggingen
- Interactie tussen teams

00:45 - 00:50 Afsluiting

Zorg voor een certificaat en/of een kleinigheidje voor alle leerlingen die het traject hebben doorlopen.

Sluit de les gezamenlijk af en zet de tafels terug.

TIP

Deel ter afsluiting jouw favoriete momenten en uitspraken met de groep. Zo sluit je op een luchtige manier af.

Scoremodel 1

Geef in de tabel iedere ronde aan welke twee teams hun debat gewonnen hebben. Uiteindelijk komt er altijd één team uit dat twee rondes gewonnen heeft. Werk dus samen met jouw medejurylid en gebruik voor het berekenen van de dagwinnaar één tabel.

	Team A	Team B	Team C	Team D
Ronde 1				
Ronde 2				
Dagwinnaar				

Scoremodel 2

Geef ieder team een score voor argumentatie, presentatie en interactie. Argumentatie wordt beoordeeld op een schaal van 5 tot 9. Presentatie en interactie hebben een schaal van -1 tot +1. Aan het einde van de dag combineert u de twee tabellen van jouw medejurylid en jezelf.

	Team A	Team B	Team C	Team D
Ronde 1				
Argumentatie (5,0 - 9,0)				
Presentatie (-1,0 - +1,0)				
Interactie (-1,0 - +1,0)				
Ronde 2				
Argumentatie (5,0 - 9,0)				
Presentatie (-1,0 - +1,0)				
Interactie (-1,0 - +1,0)				
Totaal R2				
Dagtotaal (= Som Totaal R1 + R2)				
Winnaar				

Over de DebatUnie

Deze leerlijn is ontwikkeld door de DebatUnie, een organisatie die zich inzet voor beter debat- en burgerschapsonderwijs in het Nederlands taalgebied. Debatteren is een serious game die vaardigheden zoals presenteren, argumenteren en kritisch denken versterkt. Heb je vragen over de leerlijn? Wij staan klaar om te helpen en bieden ook nascholingen voor docenten met context, praktische tips en handvatten om debat in de klas te gebruiken. Daarnaast bieden we debatworkshops en debatdagen aan door ervaren debattrainers. Zijn je leerlingen enthousiast geworden? Voor hen bieden we ook begeleiding van debatclubs en zij kunnen hun geleerde vaardigheden in de praktijk brengen op debatwedstrijden door het hele land. Neem hiervoor een kijkje op debatunie.nl of volg ons op [Facebook](#), [LinkedIn](#) of [Instagram](#).

Appendix 1:

Lesbrieven in één pagina

Beknopte lesbrief Les 1: Wat is debat?

Leerdoelen

- Het enthousiasme van leerlingen voor debatteren is aanzienlijk vergroot.
- Leerlingen kunnen een bijdrage van ongeveer 30 seconden leveren tijdens een zaaldebat.
- Leerlingen kennen de basisregels van het debat en kunnen deze toepassen tijdens een zaaldebat.

Benodigdheden

- Beamer / smartboard (geluid is niet nodig)
- Powerpoint
- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders

Beknopt lesprogramma

00:00 - 00:03: Klaarzetten van het lokaal in de debatopstelling

Plaats alle tafels langs de muren voor een open ruimte. Zet stoelen in twee rijen tegenover elkaar zodat leerlingen elkaar kunnen zien, met genoeg ruimte ertussen. De docent staat in het midden om het debat te leiden.

00:03 - 00:08: Klassikale uitleg: Wat is debat?

Controleer op eventuele vragen over de reader. Bespreek daarna de drie debatkenmerken: het heeft regels, debaters overtuigen een derde partij (de debatleider), en toegewezen standpunten worden verdedigd, niet per se eigen meningen.

00:08 - 00:20: NASA-noodlanding

Een speelse ijsbreker waarin leerlingen, gestrand op de maan op 300 km van het moederschip, een rangorde moeten maken van acht items die de overlevingskansen kunnen vergroten. Zie [Appendix 3](#) voor meer info over deze werkvorm.

00:20 - 00:25: Bekendmaking van de stelling en voorbereiding

Introduceer de stelling en zorg dat iedereen deze begrijpt. Verdeel de klas in twee teams voor en tegen de stelling, links en rechts van je. Laat teams argumenten bedenken met eventuele hulp van jouw kritische vragen. Voor stellingen, zie [debatstelling.nl](#). Mix teams om vriendengroepjes te spreiden.

00:25 - 00:40: Debat

Leerlingen starten het debat staand en mogen pas zitten na hun spreekbeurt; slechts één spreker tegelijk met maximaal 30 seconden spreektijd, ze moeten hun hand opsteken om te spreken, en communicatie verloopt via de debatleider. Moedig alle leerlingen aan en wees flexibel met spreektijden bij dit eerste debat.

00:40 - 00:45: Nabespreking + feedback Zaaldebat

Optimaliseer het leerrendement door direct na het debat feedback te geven: start met applaus, bespreek ervaringen en benadruk positieve punten zoals spreken, respect, diverse invalshoeken, interactie, stemgebruik, houding, handgebaren en oogcontact.

00:45 - 00:50 - Afsluiting en terugzetten van de lokaalopstelling

Je kunt de leerlingen als afsluiting van de les iets op laten noemen dat ze deze les geleerd hebben. Tenslotte zet u, eventueel met hulp van leerlingen, het lokaal weer terug in de originele opstelling.

Beknpte Lesbrief Les 2: Een Gestructureerd Debat

Leerdoelen

- Door aan te kondigen wat ze gaan doen, kunnen leerlingen structuur aanbrengen tijdens een bijdrage van ongeveer 30 seconden tijdens een ludiek zaaldebat.
- Tijdens een ludiek zaaldebat kunnen leerlingen specifieke argumenten van hun tegenstanders aanvallen en specifieke argumenten van henzelf verdedigen.
- Leerlingen kunnen samen met hun klasgenoten de belangrijkste argumenten voor de stelling bedenken. Hierbij leren ze van elkaars kennis en vaardigheden en kunnen ze voortbouwen op de argumenten van hun mede-

Benodigdheden

- Beamer / smartboard (geluid is niet nodig)
- Powerpoint
- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders

Beknopt lesprogramma

00:00 - 00:03: Klaarzetten van het lokaal in de debatopstelling

Bereid het lokaal voor en start de les met reflectie op de vorige sessie.

00:05 - 00:10 Klassikale uitleg gestructureerd debat

Besprek klassikaal het WhatsApp-voorbeeld uit de reader. Benadruk het belang van structuur voor duidelijkheid en volgbaarheid. Introduceer de drie structureringsopties voor beurten: een nieuw argument inbrengen, een argument van de tegenstander weerleggen, of een argument van een teamgenoot verdedigen. Geef concrete voorbeelden.

00:10 - 00:12 Bekendmaken stelling, verdelen teams

Introduceer de stelling en zorg dat alle leerlingen deze begrijpen. Verdeel de klas in twee gelijke teams, met een nieuwe teamindeling ten opzichte van de vorige les. Maak het linkerteam de voorpartij en het rechterteam de tegenpartij.

00:12 - 00:16 Voorbereiden Zaaldebat

Geef teams vijf minuten voor debatvoorbereiding, benadruk samenwerking en inclusiviteit. Help waar nodig met vragen om argumenten te vinden.

00:16 - 00:30 Zaaldebat

Herhaal de debatregels en begin het debat. Wees nu strenger op spreektijden. Moedig iedere leerling aan om te spreken. Als ze niets weten, kunnen zij ook argumenten herhalen.

00:38 - 00:48 Eehns of Oneehns

Na afloop van het debat neem je kort de tijd om klassikaal te reflecteren op het debat. Laat leerlingen dit proces zo veel mogelijk zelf sturen.

00:45 - 00:50 - Afsluiting en terugzetten van de lokaalopstelling

Voer een debat uit. Leerlingen mogen omstebeurt spreken. Als een leerling 'eeh' zegt eindigt hun beurt. Als de leerling een minuut kan spreken zonder 'eeh' te zeggen krijgt hun team een punt. Het team met de meeste punten wint.

00:48 - 00:50 Terugzetten lokaal

Zet het lokaal terug in de originele opstelling.

Beknopte Lesbrief Les 3: Beginnen met speechen

Leerdoelen

- Leerlingen kennen dankzij het SEI-model de onderdelen van een argument: de bewering (Statement), de uitleg (Explanation) en de illustratie (Illustration).
- Leerlingen kunnen tijdens een debat alle denkstappen van hun argumentatie uitlegen, zodat er geen grote denksprongen worden gemaakt.
- De leerlingen beheersen de regels van een Arenadebat en zetten deze kennis direct in tijdens hun eerste debat in de les.

Benodigdheden

- Beamer / smartboard (geluid is niet nodig)
- Powerpoint
- Lokaalopstelling
- Docent
- Leerlingen
- Optioneel: kathedr

Beknopt lesprogramma

00:00 - 00:05 Klaarzetten + introductie

Zet het lokaal klaar en start de les met een terugblik op de vorige sessie door een leerling de drie manieren van beurtstructurering te laten benoemen en ruimte te geven voor vragen over de leerlingenreader.

00:05 - 00:15 Klassikale uitleg: Presenteren & Speechstructuur

Leg op interactieve wijze uit wat een goede presentatie inhoudt door leerlingen kenmerken te laten noemen zoals stemgebruik en lichaamshouding, en demonstreer het belang hiervan met een overdreven slechte speech. Bespreek daarna hoe een speech gestructureerd moet worden, inclusief de vier essentiële onderdelen: opening, aankondiging, uitleg en slot.

00:15 - 00:20 Klassikale uitleg werkvorm “Verdedig het onverdedigbare” en verdelen teams

Verdeel de klas in vijf teams, wijs elk team een onverdedigbare stelling toe, en laat ze een speech voorbereiden om presentatievaardigheden te oefenen; humoristische argumenten zijn toegestaan. Bespreek het doel van de oefening.

00:20 - 00:35 Speeches voorbereiden

Laat iedere leerling in groepjes hun speech voorbereiden alsof die deze zelf gaat geven.

00:35 - 00:45 Speeches

Wijs willekeurig teams aan hun speech voor te dragen, zorg voor een gezellige en veilige sfeer en vraag voor en na elke speech om applaus. Las een evaluatiemoment in na elke speech om sprekers direct van feedback te voorzien. Haal hierbij feedback op uit de klas en voeg daar jouw eigen feedback aan toe.

00:45 - 00:50 Afsluiting

Rond de les af door kort te reflecteren op het speechen, blik vooruit naar de volgende les over argumentatie, en zet het lokaal terug in de originele opstelling.

Beknopte Lesbrief Les 4: Argumenteren - sExI

Leerdoelen

- Leerlingen kunnen hun argumenten voorzien van voldoende uitleg door aan te geven waarom hun beweringen waar en belangrijk zijn.
- Leerlingen kunnen hun argumenten illustreren aan de hand van sprekende voorbeelden.
- Leerlingen kunnen een Arenadebat voeren.

Benodigdheden

- Beamer / smartboard (geluid is niet nodig)
- Powerpoint
- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders
- Optioneel: kathedr

Beknopt lesprogramma

00:00 - 00:05 Klaarzetten + introductie

Bereid de lesruimte voor, blik kort terug op de vorige debatles, bespreek de structuur van een speech en de kenmerken van een goede presentatie, en introduceer het onderwerp argumentatie.

00:05 - 00:15 Uitleg argumentatie

Begin je les door een bewering over een stelling te presenteren en discussieer over de overtuigingskracht ervan met de klas. Leg uit dat een effectief argument meer vereist dan een simpele bewering, door het gebruik van het SExI-model, waarbij beweringen worden onderbouwd met uitleg en voorbeelden. Laat vervolgens de leerlingen in groepjes een argument voorbereiden voor of tegen een stelling, gebruikmakend van een invulschema uit hun leerlingenreader. Eindig met een korte presentatie van elk groepje, waarbij de klas kritische vragen stelt om zwakke punten te identificeren.

00:15 - 00:20 Uitleg Arenadebat + vaststellen teams

Leg het arenadebat uit, waarbij je de vier fasen benadrukt: openingsspeeches, vrije fase, voorbereiding op conclusiespeeches, en de conclusiespeeches zelf. Alle argumenten worden al in de openingsspeech gepresenteerd. Introduceer een debatstelling en verdeel de klas in twee teams (voor- en tegenpartij). Overweeg bij grote groepen de klas in vier teams te splitsen voor parallelle debatten, eventueel geleid door een collega of met leerlingen als jury

00:20 - 00:30 Voorbereiding Arenadebat

Geef leerlingen tijd om met het invulschema uit hun reader het debat voor te bereiden. Ondersteun hen met kritische vragen en zorg dat ze weten wie de openingsspeech en conclusiespeech gaan geven.

00:30 - 00:45 Arenadebat

Start het debat door afgevaardigden van beide teams een openingsspeech te laten geven voorin de klas. Tijdens de vrije fase kunnen leerlingen spreken door hun hand op te steken en op te staan om hun punt in maximaal dertig seconden te maken. Daarna volgt een korte voorbereiding en de presentatie van conclusiespeeches, beginnend met de tegenstander en eindigend met de voorstander.

00:45 - 00:50 Afsluiting

Wijs een winnaar aan, reflecteer kort op het gebruik van het SExI-model tijdens het debat, en zet daarna de oorspronkelijke opstelling van het lokaal terug.

Beknpte Lesbrieft Les 5: Argumenteren - Bewijs, impact, relevantie

Leerdoelen

- Leerlingen kunnen uitvoerig uitleggen waarom argumentatie waar, belangrijk en relevant is.
- Leerlingen kennen de drie indicatoren van impact (groepsmaat, impact op één persoon, kwetsbaarheid van de groep) en kunnen deze gebruiken bij het uitwerken van hun argumenten.
- Tijdens het debat baseren leerlingen hun argumentatie op logisch nadenken en algemene kennis, niet op externe bronnen en specifieke kennis die anderen niet hebben

Benodigheden

- Beamer / smartboard (geluid is niet nodig)
- Powerpoint
- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders

Beknpt lesprogramma

00:00 - 00:03: Klaarzetten van het lokaal in de debatopstelling

Bereid het lokaal voor en start de les met reflectie op de vorige sessie.

00:05 - 00:10 Klassikale uitleg gestructureerd debat

Besprek klassikaal het WhatsApp-voorbeeld uit de reader. Benadruk het belang van structuur voor duidelijkheid en volgbaarheid. Introduceer de drie structureringsopties voor beurten: een nieuw argument inbrengen, een argument van de tegenstander weerleggen, of een argument van een teamgenoot verdedigen. Geef concrete voorbeelden.

00:10 - 00:12 Bekendmaken stelling, verdelen teams

Introduceer de stelling en zorg dat alle leerlingen deze begrijpen. Verdeel de klas in twee gelijke teams, met een nieuwe teamindeling ten opzichte van de vorige les. Maak het linkerteam de voorpartij en het rechterteam de tegenpartij.

00:12 - 00:16 Voorbereiden Zaaldebat

Geef teams vijf minuten voor debatvoorbereiding, benadruk samenwerking en inclusiviteit. Help waar nodig met vragen om argumenten te vinden.

00:16 - 00:30 Zaaldebat

Herhaal de debatregels en begin het debat. Wees nu strenger op spreektijden. Moedig iedere leerling aan om te spreken. Als ze niets weten, kunnen zij ook argumenten herhalen.

00:38 - 00:48 Eehns of Oneehns

Na afloop van het debat neem je kort de tijd om klassikaal te reflecteren op het debat. Laat leerlingen dit proces zo veel mogelijk zelf sturen.

00:45 - 00:50 - Afsluiting en terugzetten van de lokaalopstelling

Voer een debat uit. Leerlingen mogen omstebeurt spreken. Als een leerling 'eeh' zegt eindigt hun beurt. Als de leerling een minuut kan spreken zonder 'eeh' te zeggen krijgt hun team een punt. Het team met de meeste punten wint.

00:48 - 00:50 Terugzetten lokaal

Zet het lokaal terug in de originele opstelling.

Beknopte Lesbrief Les 6: Weerleggen

Leerdoelen

- Leerlingen kunnen actief en kritisch luisteren naar de bijdragen van hun mede- en tegenstanders tijdens een Arenadebat.
- Tijdens een Arenadebat zijn leerlingen in staat zwakke plekken in de argumentatie van hun tegenstanders te herkennen.
- Tijdens een Arenadebat kunnen leerlingen argumentatie van hun tegenstanders weerleggen door het bewijs, de impact en de relevantie van die argumentatie in twijfel te trekken.

Benodigheden

- Beamer / smartboard (geluid is niet nodig)
- Powerpoint
- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders
- Optioneel: kathedr

Beknopt lesprogramma

00:00 - 00:05 Klaarzetten lokaal + introductie

Bereid het lokaal voor, blik terug op de vorige debatles, herhaal kort hoe je een sterk argument opbouwt met het SEI-model en uitleg van relevantie, impact en bewijs.

00:05 - 00:10 Uitleg weerlegging

Leg de theorie over weerleggen uit, zodat leerlingen zwakke plekken in argumenten leren vinden en benutten. Bespreek eventueel de huiswerkopdracht of weerleg klassikaal een argument.

00:10 - 00:23 Voorbereiden Arenadebat

Geef leerlingen tijd om zich voor te bereiden op het debat.

00:23 - 00:40 Arenadebat + Evaluatie

Begin het debat. Laat leerlingen tijdens de vrije fase hun hand opsteken als ze iets willen zeggen. Als ze de beurt krijgen, staan ze op om maximaal dertig seconden hun punt te maken. Let bij het jureren speciaal op de kwaliteit van weerleggingen.

00:40 - 00:45 Uitleg Middenhuis

Leg het Middenhuis-debat uit. Leg uit dat elk team drie speeches moet voorbereiden en de volledige spreektijd nodig heeft om alle taken zoals inleiding, definitie en de uitleg van argumenten te volbrengen. Moedig leerlingen aan om de theorie in hun leerlingenreader goed te lezen. De volgende les zullen ze de debatvorm zelfstandig moeten toepassen.

00:45 - 00:50 Afsluiting + terugzetten lokaal

Sluit de les af door kort te reflecteren op wat leerlingen deze les geleerd hebben. Laat vervolgens de leerlingen het lokaal terugzetten in de originele opstelling.

Beknopte Lesbrieven Les 7: Voorbereiden

Leerdoelen

- Leerlingen kennen de onderdelen van het SPIN-model: Stelling, Probleem, Invloed en Nadelen.
- Leerlingen kunnen in teamverband tijdens de voorbereiding van een Middenhuis-debat het SPIN-model toepassen om tot de meest relevante en belangrijke argumentatie te komen.
- Leerlingen kennen de regels van een Middenhuis-debat en voeren hun eerste Middenhuis-debat.

Benodigdheden

- Beamer / smartboard (geluid is niet nodig)
- Powerpoint
- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders
- Optioneel: kathedr

Beknopt lesprogramma

00:00 - 00:05 Klaarzetten lokaal + introductie

Zet het lokaal klaar zoals in het uitgebreide lesprogrammabeschreven staat. Check of iedereen nu bekend is met de debatform Middenhuis. Zijn er leerlingen die het lees- en huiswerk niet gedaan hebben, laat hen dan helpen jureren, zodat het debat soepel verloopt.

TIP Voor meer informatie over het jureren samen met leerlingen, zie **Appendix 3**.

00:05 - 00:20 Voorbereiden Middenhuis-debat

Kies een stelling en geef teams de tijd om het debat voor te bereiden. Vijftien minuten voorbereiden is voor een Middenhuis-debat kort, dus zorg dat leerlingen deze tijd volledig kunnen gebruiken.

TIP Gebruik je debatstelling.nl om een stelling te vinden? Je kunt er dan vanuit gaan dat de leerlingen een stelling van niveau 5 of 6 aankunnen.

00:20 - 00:48 Middenhuis-debat

Voer het Middenhuis-debat uit zoals beschreven in de theorie van Les 6 in de docentenreader en van Les 7 van de leerlingenreader.

Tijdens dit debat ben je terughoudender met onderbreken tijdens het debat. Laat leerlingen het eerst zelf proberen en geef eventueel na een speech of beurt feedback. Bij een klas met een erg hoog niveau is het raadzaam helemaal niet te onderbreken en het debat onafgebroken door te laten gaan.

00:48 - 00:50 Terugzetten lokaal en afsluiting

Laat leerlingen helpen met het terugzetten van het lokaal en sluit de les af.

Beknopte Lesbrief Les 8: Verdieping - de conclusiebeurt

Leerdoelen

- Door goed en kritisch te luisteren kunnen leerlingen tijdens een Middenhuis-debat verbanden leggen tussen verschillende argumenten van voor- en tegenstanders.
- Leerlingen kunnen tijdens een Middenhuis-debat aan de hand van het SPIN-model de belangrijkste clashes uit het debat lichten.
- Leerlingen kunnen aan de hand van het SPIN-model een conclusiespeech geven waaruit blijkt dat hun team het debat moet winnen.

Benodigdheden

- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders
- Katheder

Beknopt lesprogramma

00:00 - 00:05 Klaarzetten lokaal + introductie

Zet het lokaal in een debatopstelling. Begin de les met een korte welkom, en controleer of de teams goed voorbereid zijn.

00:05 - 00:10 Voorbereiding Middenhuis-debat

Laat de leerlingen binnen vijf minuten de laatste afspraken maken met hun team. Zorg dat de verdeling van de speeches duidelijk is en dat iedereen weet wanneer ze aan de beurt zijn.

00:10 - 00:40 Middenhuis-debat

Voer het debat uit volgens het vaste format met openingsspeeches, tweede speeches, een vrije fase, en slotspeeches. Laat de leerlingen het debat grotendeels zelfstandig uitvoeren, waarbij je als docent terughoudend bent met ingrijpen. In ervaren klassen kun je ervoor kiezen helemaal niet te onderbreken, behalve voor feedback na de speeches. Leerlingen die niet deelnemen kunnen jureren.

00:40 - 00:45 Feedback en evaluatie

Evalueer het debat door een jury-oordeel te geven en kort uit te leggen waarom je een winnaar kiest. Bespreek met de leerlingen hoe zij het debat ervaren hebben en wat zij moeilijk vonden. Focus de feedback vooral op de kwaliteit van conclusiebeurten.

00:40 - 00:45 Uitleg Middenhuis

Leg het Middenhuis-debat uit. Leg uit dat elk team drie speeches moet voorbereiden en de volledige spreektijd nodig heeft om alle taken zoals inleiding, definitie en de uitleg van argumenten te volbrengen. Moedig leerlingen aan om de theorie in hun leerlingenreader goed te lezen. De volgende les zullen ze de debatvorm zelfstandig moeten toepassen.

00:45 - 00:50 Verdelen teams volgende les + terugzetten lokaal

Deel de teams in voor het volgende debat en zorg dat de leerlingen die deze les niet mee konden doen nu wel meedebatteren. Zet het lokaal terug in de originele opstelling en kondig de nieuwe stelling aan.

Beknopte Lesbrieven Les 9: Verdieping - argumentatie wegen

Leerdoelen

- Leerlingen zijn in staat aan de hand van het SPIN-model de belangrijkste clashes uit een Middenhuis-debat te lichten.
- Leerlingen kunnen identificeren waarom hun argumentatie meer impact heeft dan de argumentatie van de tegenstander.
- Leerlingen kunnen wegingen tussen argumentatie van beide teams toepassen tijdens een Middenhuis-debat.

Benodigdheden

- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders
- Katheder

Beknopt lesprogramma

00:00 - 00:05 Klaarzetten lokaal + introductie

Zet het lokaal in een debatopstelling. Begin de les met een korte welkom, en controleer of de teams goed voorbereid zijn.

00:05 - 00:10 Voorbereiding Middenhuis-debat

Laat de leerlingen binnen vijf minuten de laatste afspraken maken met hun team. Zorg dat de verdeling van de speeches duidelijk is en dat iedereen weet wanneer ze aan de beurt zijn.

00:10 - 00:40 Middenhuis-debat

Voer het debat uit volgens het vaste format met openingsspeeches, tweede speeches, een vrije fase, en slotspeeches. Laat de leerlingen het debat grotendeels zelfstandig uitvoeren, waarbij je als docent terughoudend bent met ingrijpen. In ervaren klassen kun je ervoor kiezen helemaal niet te onderbreken, behalve voor feedback na de speeches. Leerlingen die niet deelnemen kunnen jureren.

00:40 - 00:45 Feedback en evaluatie

Evalueer het debat door een jury-oordeel te geven en kort uit te leggen waarom je deze winnaar kiest. Bespreek met de leerlingen hoe zij het debat ervaren hebben en wat zij moeilijk vonden. Focus feedback vooral op de aanwezigheid en kwaliteit van wegingen.

00:45 - 00:50 Verdelen teams volgende les + terugzetten lokaal

Evalueer het debat door een jury-oordeel te geven en kort uit te leggen waarom je deze winnaar kiest. Bespreek met de leerlingen hoe zij het debat ervaren hebben en wat zij moeilijk vonden. Focus feedback vooral op de aanwezigheid en kwaliteit van wegingen.

Beknopte Lesbrief Les 10: Slotdebat (optie 1)

Leerdoelen

- Leerlingen kunnen zonder externe ondersteuning een respectvol, inhoudelijk en diepgaand Middenhuis-debat voeren.
- Leerlingen kunnen met zelfvertrouwen en overtuigingskracht speeches en spreekbeurten presenteren tijdens een Middenhuis-debat.
- Leerlingen kunnen tijdens een Middenhuis-debat argumentatie inbrengen die relevant, goed bewezen en impactvol is.

Benodigdheden

- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders
- Katheder
- Tweede jurylid
- Tweede debatzaal (lokaal)

Beknopt lesprogramma

00:00 - 00:03: Klaarzetten van het lokaal in de debatopstelling

Bereid het lokaal voor en start de les met reflectie op de vorige sessie.

00:05 - 00:10 Klassikale uitleg gestructureerd debat

Besprek klassikaal het WhatsApp-voorbeeld uit de reader. Benadruk het belang van structuur voor duidelijkheid en volgbaarheid. Introduceer de drie structureringsopties voor beurten: een nieuw argument inbrengen, een argument van de tegenstander weerleggen, of een argument van een teamgenoot verdedigen. Geef concrete voorbeelden.

00:10 - 00:12 Bekendmaken stelling, verdelen teams

Introduceer de stelling en zorg dat alle leerlingen deze begrijpen. Verdeel de klas in twee gelijke teams, met een nieuwe teamindeling ten opzichte van de vorige les. Maak het linkerteam de voorpartij en het rechterteam de tegenpartij.

00:12 - 00:16 Voorbereiden Zaaldebat

Geef teams vijf minuten voor debatvoorbereiding, benadruk samenwerking en inclusiviteit. Help waar nodig met vragen om argumenten te vinden.

00:16 - 00:30 Zaaldebat

Herhaal de debatregels en begin het debat. Wees nu strenger op spreektijden. Moedig iedere leerling aan om te spreken. Als ze niets weten, kunnen zij ook argumenten herhalen.

00:38 - 00:48 Eehns of Oneehns

Na afloop van het debat neem je kort de tijd om klassikaal te reflecteren op het debat. Laat leerlingen dit proces zo veel mogelijk zelf sturen.

00:45 - 00:50 - Afsluiting en terugzetten van de lokaalopstelling

Voer een debat uit. Leerlingen mogen omstebeurt spreken. Als een leerling 'eeh' zegt eindigt hun beurt. Als de leerling een minuut kan spreken zonder 'eeh' te zeggen krijgt hun team een punt. Het team met de meeste punten wint.

00:48 - 00:50 Terugzetten lokaal

Zet het lokaal terug in de originele opstelling.

Beknopte Lesbrief Les 10: Slotdebat (optie 2)

Leerdoelen

- Leerlingen kunnen zonder externe ondersteuning een respectvol, inhoudelijk en diepgaand Middenhuis-debat voeren.
- Leerlingen kunnen met zelfvertrouwen en overtuigingskracht speeches en spreekbeurten presenteren tijdens een Middenhuis-debat.
- Leerlingen kunnen tijdens een Middenhuis-debat argumentatie inbrengen die relevant, goed bewezen en impactvol is.

Benodigdheden

- Lokaalopstelling
- Docent
- Voorstanders
- Tegenstanders
- Katheder
- Prijs

Beknopt lesprogramma

00:00 - 00:05 Klaarzetten lokaal + introductie

Open de les met een korte terugblik op de vorige lessen. Vraag leerlingen naar hun ervaringen met debatteren en of ze interesse hebben om verder te gaan of een debatclub te starten. Dit is een goed moment om feedback te verzamelen.

00:05 - 00:10 Voorbereiding Middenhuis-debat

Geef de teams vijf minuten om de laatste details af te stemmen en zorg dat iedereen weet wat hun rol is tijdens het debat.

00:10 - 00:40 Middenhuis-debat:

Voer het Middenhuis-debat uit volgens de richtlijnen uit de reader. Onderbreek niet en laat het debat zo vloeiend mogelijk verlopen, alsof het een toernooi is. Introduceer elke spreker en zorg voor een goede sfeer met applaus voor en na de speeches.

00:40 - 00:45 Feedback en evaluatie

Reflecteer op het debat door de winnaar aan te wijzen en feedback te geven. Bespreek wat goed ging en wat beter kon, zoals argumentstructuur, taalgebruik, en interactie tussen de teams.

00:45 - 00:50 Afsluiting

Deel certificaten of kleine presentjes uit en sluit de les luchtig af door je favoriete momenten en uitspraken van de leerlingen te delen. Zet daarna het lokaal terug in de oorspronkelijke opstelling.

Appendix 2: Diverse oefeningen

De DebatUnie heeft een aantal oefeningen ontwikkeld die op verschillende momenten tijdens de training ingezet kunnen worden. Bijvoorbeeld als warming up of juist tussendoor om het enthousiasme hoog te houden. Hieronder staat elke opdracht kort beschreven.

Pitch

De pitch is een simpele doch activerende opdracht die weinig uitleg nodig heeft. Het doel van deze oefening is om de leerlingen aan het begin van de les te activeren en op een leuke manier kennis te laten maken met speechen. Bij deze oefening werken de leerlingen in groepen van twee of drie. Voordat je begint kunt u een scenario schetsen. Je vertelt bijvoorbeeld een verhaal over een razendsnel veranderende wereld, waarin vakken van de (middelbare) school steeds minder goed passen bij de wereld van nu. De minister van onderwijs heeft om deze reden besloten dat deze klas een nieuw schoolvak mag pitchen. De leerlingen mogen zelf het nieuwe schoolvak bedenken - het mag realistisch zijn (zoals een taal als Arabisch) of juist ludiek (een vak zoals de game Fortnite). De pitch duurt twee minuten en moet het volgende bevatten:

- Inleiding: beschrijving van het vak
- Twee argumenten vóór het invoeren van het vak
- Een samenvattend slot

De leerlingen krijgen ongeveer 5-10 minuten de tijd om de pitch voor te bereiden. Vervolgens kunnen ze per groep hun pitch voor de klas of op hun plek opvoeren. Als docent schrijf je mee welke vakken er gekozen zijn. Laat na afloop de leerlingen stemmen op welke pitch zij het meest overtuigend vonden door middel van handen op te steken en deze te tellen. Vraag aan een paar leerlingen waarom ze die pitch waarop ze gestemd hebben zo overtuigend vinden: goed uitgewerkte argumenten, sterke voorbeelden of een goede presentatie? Zo kan er direct een stukje theorie meegegeven worden.

Dit is een erg leuke manier om de leerlingen te activeren en iets persoonlijks te laten verkopen (airpods of hun tas en dergelijke). De verkooppitch gaat om het overtuigen van de leerlingen en moet tenminste een goed uitgewerkt argument bevatten (dat verder gaat dan de prijs). Na afloop bepaalt de klas welke leerling er heeft gewonnen en waarom. In het geval van een grote groep leerlingen kan er een aantal leerlingen uitgekozen worden om te verkopen.

Verkoper

Deze oefening lijkt op de 'pitch' aangezien het ook een voorbereiding van een korte presentatie voor de klas betreft. Het doel van deze oefening is om de klas te overtuigen zowel als het activeren van de leerlingen aan het begin van de les.

Deze oefening kan ingeleid worden met het voorbeeld van mensen die jou een abonnement of een lot willen verkopen op straat. De meeste leerlingen kennen ze wel en vinden het lastig om hier nee tegen te zeggen omdat ze erg overtuigend overkomen. Je vertelt de leerlingen dat zij nu zelf straatverkoper zijn om door middel van een korte pitch van 30 seconden een object te verkopen dat in de klas al aanwezig is. Bij deze opdracht werken de leerlingen individueel.

Dit is een erg leuke manier om de leerlingen te activeren en iets persoonlijks te laten verkopen (airpods of hun tas en dergelijke). De verkooppitch gaat om het overtuigen van de leerlingen en moet tenminste een goed uitgewerkt argument bevatten (dat verder gaat dan de prijs). Na afloop bepaalt de klas welke leerling er heeft gewonnen en waarom. In het geval van een grote groep leerlingen kan er een aantal leerlingen uitgekozen worden om te verkopen.

NASA Noodlanding

Deze oefening is zowel geschikt als warming up als intermezzo. Het doel van de NASA noodlanding is om kennis te maken met argumenteren en het prioriteren van verschillende argumenten.

Als docent leidt u deze opdracht in door het volgende scenario te schetsen: tijdens een ruimtemissie gebeurt het ondenkbare en moet je met een groep van vier een noodlanding maken op de maan. Je moederschip is 300 kilometer verderop en deze kan je alleen te voet bereiken. Slechts acht items zijn onbeschadigd gebleven en je kan alleen het hoogstnoodzakelijke meenemen.

Verdeel vervolgens de groep in groepjes van drie of vier. Ze moeten samen een rangschikking maken van de volgende items en beargumenteren waarom ze deze rangschikking maken. Per groep kunnen twee afgevaardigden een speech van max twee minuten geven waarom ze op de desbetreffende volgorde zijn gekomen. De items die de leerlingen gaan rangschikken betreffen:

- 20 liter water
- Doosje lucifers
- EHBO-koffer
- FM-ontvanger
- Kompas
- Sterrenkaart
- Voedselblikken
- Zuurstoftanks

Als alle groepen hun volgorde hebben gepresenteerd, kan de correcte volgorde via slides kenbaar gemaakt worden. De juiste volgorde volgens NASA is:

- Zuurstoftanks: zonder zuurstof wordt overleven onmogelijk
- 20 liter water: na zuurstof is water een eerste levensbehoefte
- Sterrenkaart: belangrijkste middel om de richting te vinden
- Voedselblikken: noodzakelijk dagrantsoen
- FM-ontvanger: verbinding met het moederschip
- EHBO-koffer: waardevol voor gewonden
- Kompas: geen magneetpool op de maan, dus onbruikbaar
- Doosje lucifers: te weinig zuurstof

De evaluatie kan klassikaal plaatsvinden, ben je het eens met deze volgorde? Waarom wel/niet?

Verdwaald in de natuur

Deze opdracht is een zeer laagdrempelige opwarming of intermezzo met als doel de leerlingen te enthousiasmeren en hun creativiteit wat betreft het bedenken van argumenten te bevorderen. Het is belangrijk dat deze opdracht in stappen wordt aangeboden zodat de leerlingen het einddoel van de opdracht nog niet vanaf het begin door hebben. De stappen zijn als volgt:

1. Maak groepen van vier leerlingen. Vraag vervolgens klassikaal de leerlingen een voorwerp te bedenken dat ze tegenkomen als ze hun huis binnenstappen. De leerlingen kunnen deze voorwerpen eventueel opschrijven.
2. Vervolgens schets je een scenario waarin de leerlingen verdwaald zijn geraakt in de natuur. Je voorwerp is je hulpmiddel om in de natuur te overleven. De leerlingen zijn verzwakt geraakt en kunnen slechts één van de objecten bewaren. Daarom hebben ze één minuut om het eens te worden over welk object je bewaart.
3. De opdracht kan eventueel hier eindigen door aan elke groep te vragen welk object gewonnen heeft en waarom. Een tweede optie is om per groep de persoon die het winnende voorwerp bedacht heeft naar voren te roepen en zo de opdracht te herhalen. Dit keer mogen de deelnemers om en om uitleggen waarom hun voorwerp het best is. Schrijf elk voorwerp op het bord en laat de klas stemmen welk voorwerp zij het beste vinden om te overleven. Het doel van de opdracht is om het met elkaar eens te worden, het gaat dus nog niet om overtuigen.

Eehns of oneehns

Hoelang kan jij spreken zonder 'ehm' te zeggen? Deze opdracht focust op de spreekvaardigheid van de leerlingen op een ludieke manier. Het specifieke doel is het verminderen van 'ehm' zeggen op momenten dat je het even niet meer weet. In plaats daarvan is het vaak handiger om een stilte te laten vallen, zodat je ruimte maakt om zelf na te denken over wat je wil zeggen en je publiek ruimte geeft om na te denken over wat je net gezegd hebt. Geef deze tip vooraf mee aan de leerlingen.

Ballondebat

Het ballondebat is een leuke instapoefening om kennis te maken met debat en speechen. Het doel is plezier en het bevorderen van inlevingsvermogen. Bij deze oefening kruipt de leerling in de huid van een bekend persoon om vervolgens vanuit diens positie te argumenteren. Dit kan iedereen zijn, bestaand of fictief, van Elon Musk tot Donald Duck.

Het verloop van de oefening gaat als volgt. Eerst maakt u groepen van vijf leerlingen. Vervolgens vertelt u de leerlingen dat ze in een luchtballon zitten met vier anderen maar de luchtballon is te zwaar geworden. Door een gat in deze hypothetische luchtballon dreigt deze neer te storten. Daarom moeten er mensen uit de luchtballon gegooid worden zodat de overige mensen kunnen overleven.

Na het schetsen van dit scenario kiezen de leerlingen welk beroemd persoon ze willen zijn en krijgen ze een paar minuten de tijd om argumenten te bedenken waarom zij in leven moeten blijven. Als de leerlingen er klaar voor zijn, krijgen ze een minuut de tijd om “hun leven te redden”. Dit is ronde één. Na afloop moeten de leerlingen binnen hun groep twee mensen uit de ballon ‘gooien’.

Als het goed is zijn er nu drie personages over die in de tweede ronde gaan beargumenteren waarom de anderen uit juist wel de ballon moeten. De overgebleven leerlingen moeten goed luisteren want zij bepalen wie er in deze ronde gewonnen heeft.

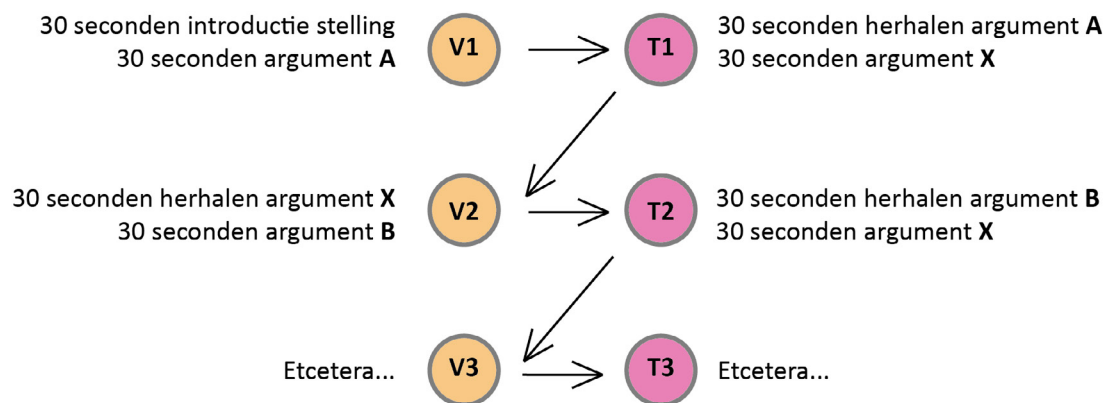
Deze oefening kan gedaan worden in groepjes van vijf, zodat iedereen meedoet. Ook is het mogelijk om het een klassikale oefening te maken, waarin de niet-deelnemende leerlingen slechts stemmen wie ze beter vonden.

Kettingdebat

Deze oefening heeft als doel om de leerlingen te laten oefenen met luisteren en weerleggen. In een kettingdebat paraphraseer je het argument van de tegenstander, hierdoor leer je goed te luisteren. Vervolgens weerleg je het argument dat je geparafraseerd hebt. Hierdoor leren leerlingen op elkaar reageren en een genoemd argument weerleggen. Het voorkomt dat leerlingen zomaar wat roepen of slechts hun eigen argumenten inbrengen zonder in te gaan op de argumenten van de tegenstander. Een kettingdebat komt het beste tot zijn recht als de leerlingen al bekend zijn met debatteren en het theorieblok over argumentatie en weerleggen al gehad hebben.

Het kettingdebat werkt het beste als je het met een kleine groep doet. In het geval van een grote klas is het handig om de groep in vieren te splitsen. Als groep 1 tegen groep 2 debatteert, jureren de andere groepen en andersom. De teams die debatteren krijgen een stelling en bereiden deze voor. Als het debat begint kiest de docent wie er aan de beurt is, zo blijft elke leerling scherp omdat die elk moment aan de beurt kan zijn. De voorpartij begint, zoals bij elk debat, en het debat gaat door totdat de leerlingen ongeveer twee keer hebben gesproken.

De instructie voor de teams die jureren is dat zij feedback geven op argumentatie en weerlegging. Na afloop wisselen de rollen van de teams en herhaal je de oefening. Hieronder een visuele weergave van het kettingdebat. Let op! Spreker T1 hoeft niet per se na V1 omdat de docent kiest wie er aan de beurt is.

De praktijk leert dat leerlingen het parafraseren van argumenten lastig vinden. Als een leerling het even niet meer weet, kunt u de vorige spreker vragen diens argument te herhalen.

Appendix 3: Naslagwerk voor een succesvolle debates

Debatten leiden

Als docent heb je tijdens een debates drie rollen: procesbegeleider, arbiter en coach. Een goede procesbegeleider zorgt ervoor dat alle sprekers zo goed mogelijk uit de verf komen. Dat doe je als volgt:

Debatteren kun je alleen leren in een veilige onderwijsomgeving. Als procesbegeleider of debatleider zie je toe op een goede debatsfeer. Moedig vanaf het begin iedere leerling sterk aan om te spreken. De debates is een laagdrempelige plek om te leren spreken. Spreekangst overwinnen is makkelijker tijdens een debatbeurt van dertig seconden dan tijdens een ellenlange boekpresentatie voor een cijfer. Mochten leerlingen het echt niet durven, dan kunt u hen verder helpen door vragen te stellen als: “Kun je een van de argumenten herhalen die al genoemd zijn?” Of: “Ik heb [naam] een argument over [onderwerp] horen noemen. Denk je dat die gelijk heeft?”

Wees daarnaast streng op persoonlijke aanvallen. Leg uit dat deze niet alleen veel pijn kunnen doen, maar ook nooit voor een sterk argument zorgen. In al veilige groepen is een grapje over en weer best acceptabel, maar alleen als alle betrokkenen erom kunnen lachen. Daarnaast is het belangrijk om leerlingen er vaak aan te herinneren dat ze tijdens een debat niet hun eigen mening verdedigen, maar een toegewezen standpunt. In feite is het dus een toneelstuk. Het is dus niet de bedoeling dat leerlingen elkaar persoonlijk beoordelen op basis van wat ze zeggen tijdens een debat. Tegelijkertijd betekent dit niet dat alle standpunten acceptabel zijn tijdens een debat. Haatdragend of kwetsend taalgebruik is niet de bedoeling. Wees terughoudend met ingrijpen tijdens een debat. Doe dit enkel als je merkt dat leerlingen moeite hebben met wat er tijdens het debat gezegd wordt.

Als debatleider ben je neutraal. Dat wil zeggen dat je beurten geeft op basis van wie het minst gesproken heeft en niet op basis van welke leerling het best is volgens u. Het betekent ook dat je tijdens het debat zo min mogelijk inhoudelijk aanwezig bent. Bij de allereerste debatten kan het noodzakelijk zijn om een leerling te helpen met het maken van hun punt, zoals hierboven beschreven staat. Echter, hoe verder de leerlingen vorderen hoe meer afstand je houdt van het debat. Zo blijft het debat eerlijk.

Tenslotte is het jouw taak als debatleider om te letten op de tijd. Tijdens een vrije fase zijn spreekbeurten maximaal dertig seconden. Om te zorgen dat iedereen tijd heeft om te spreken, is het belangrijk dat je na ongeveer 25 seconden subtiel begint duidelijk te maken dat de tijd voorbij is. Dat kan door zacht “ja” of “dankjewel” te zeggen. Ook bevatten veel debatformen speeches met een vaste spreektijd. Het is slim om deze spreektijd bij te houden met een stopwatch. Een aflopende timer maakt geluid en zorgt voor afleiding. Tijdens de speeches kun je met handgebaren aangeven hoe lang een spreker nog heeft. Hiervoor gelden de volgende conventies:

Resterende tijd	Handgebaar
2 minuten	Steek je wijs- en middelvinger omhoog
1 minuut	Steek je wijsvinger op
30 seconden	Houd je hand omhoog in de vorm van een halve maan
10 seconden	Steek beide handen omhoog en tel met je vingers de seconden af

Debatten beoordelen

Als arbiter bepaal je wie het debat wint en waarom. In het geval van een toetsings- of becijferingsmoment bepaal je ook het cijfer of de punten. Als arbiter neem je de positie in van een gemiddelde krantenlezer. Dat betekent dat je alles dat in het debat gezegd wordt, beoordeelt alsof je iemand bent die dagelijks de koppen van een Nederlandse dagkrant leest. Je gelooft dus niet zomaar vakspecifieke kennis die tijdens het debat genoemd wordt. Ook gebruikt je jouw eigen specialistische kennis niet om debaters af te rekenen op hun argumentatie.

Je beoordeelt het debat op basis van wat er gezegd is - niet op basis van wat jij denkt dat gezegd had moeten worden. Dat betekent dat je jouw eigen mening niet betreft bij het debat. Ook betekent het dat een debat niet zozeer als slecht beoordeeld dient te worden als een argument met veel potentie niet genoemd is. De enige data op basis waarvan je opereert, zijn de uitspraken die tijdens het debat gedaan zijn.

Het is belangrijk om tijdens een debat nauwkeurig onderscheid te maken tussen argumentatie en presentatie. Als een speech overtuigend klinkt, wil dat namelijk nog niet zeggen dat de argumentatie goed is uitgelegd. En als een spreker zenuwachtig of ongeïnteresseerd overkomt, wil dat nog niet zeggen dat de argumentatie gebrekkig is.

Om te bepalen wie het debat wint, stel je jezelf de vraag: "Welk team heeft meer impact gemaakt?" Je telt dus niet simpelweg welke argumenten nog staan van elke partij, maar bekijkt hoe groot de impact van de algehele argumentatie van een team is. Impact wordt niet alleen gemaakt door te benoemen dat argumentatie belangrijk is. Impact moet namelijk uitgelegd worden (bewijs) en worden verbonden met de stelling (relevantie). Impact kan kleiner worden door weerleggingen of argumentatie van de tegenstander. Het is aan jou om de uiteindelijke afweging te maken wiens argumentatie aan het einde van het debat het zwaarst weegt.

Debatten evalueren

Na elke oefening of debat zal er tijd zijn voor feedback. Het is goed om leerlingen elkaar positieve feedback te laten geven over wat goed ging en constructieve suggesties voor verbetering te laten doen. Als leerlingen hierin vaag blijven, kunt u hen vragen hun feedback toe te lichten. Als een leerling bijvoorbeeld zegt: “Ik vond de speech overtuigend,” dan kunt u hem of haar vragen wat dan het meest overtuigende argument van de speech was en waarom. Je kunt hier vervolgens jouw eigen feedback aan toevoegen.

Als je wilt dat leerlingen achteraf met goede feedback komen, is het zaak dat jw voor elke opdracht aankondigt dat je de leerlingen om feedback gaat vragen. Ook kun je uitleggen wat uw verwachtingen zijn van constructieve en opbouwende feedback. In klassen die dit moeilijk vinden, kun je leerlingen hele specifieke onderdelen geven die zij kunnen evalueren. Je wijst bijvoorbeeld een paar leerlingen aan die kijken naar lichaamstaal, een groepje dat let op structuur, een groepje dat let op argumentatie, enzovoort. Je kunt leerlingen ook vragen om individueel te reflecteren op hun eigen bijdragen en de bijdragen van anderen. Wat hebben ze geleerd en waar zien ze mogelijkheden voor verbetering?

Als je zelf feedback geeft op leerlingen, houd dan de volgende richtlijnen in gedachten:

- **Positieve benadering:** Blijf de nadruk leggen op wat leerlingen goed doen. Positieve feedback versterkt het zelfvertrouwen en stimuleert een positieve leeromgeving.
- **Stapsgewijze benadering:** Houd vast aan de geleidelijke opbouw van de debatlessen. Pas jouw verwachtingen van een leerling dus aan op de ervaring die ze hebben en het onderdeel waarmee ze bezig zijn. Bij hun eerste speech kunt u bijvoorbeeld het beste de focus leggen op presentatie en structuur, en wat minder op argumentatie.
- **Gedoseerde benadering:** Geef leerlingen een hoeveelheid feedback die voor hen goed te verwerken is - bijvoorbeeld door iedere leerling na iedere oefening één concrete tip mee te geven.

Kapstok voor feedback geven

Om effectief feedback te geven, raden wij aan de volgende stappen te volgen:

- **Observeren:** Vertel aan de leerling wat je zag - hetgeen waar je feedback op wilt geven. Bijvoorbeeld: “In plaats van aan te kondigen welke argumenten je in ging brengen, begon je meteen aan je eerste argument.”
- **Diagnosticeren:** Leg uit waar het geobserveerde deel toe kan leiden, waarom daar ruimte voor verbetering ligt. Bijvoorbeeld: “Hierdoor was het voor mij niet zo duidelijk waar je eerste argument naartoe ging.”
- **Corrigeren:** Leg uit hoe de leerling dit beter had kunnen doen. Wat had de leerling dan wel moeten doen? Bijvoorbeeld: “Raadzaam is om voor je je argumenten uitlegt, aan te geven waar ze over zullen gaan. In dit geval had je kunnen zeggen “Ik ga een argument over betere leerprestaties inbrengen.”

- **Concretiseren:** Leg uit waar de correctie toe zal leiden en waarom dat beter is. “Dan is het voor mij als jury meteen duidelijk waar jouw argument naartoe gaat.”
- **Evalueren:** Probeer te achterhalen of de leerling uw feedback echt snapt. In plaats van te vragen of de leerling het snapt, waar vaak het sociaal wenselijke “Ja, ik snap het” op komt, kunt u een kritische vraag stellen: “Hoe zou je dit kunnen toepassen voor je tweede argument?”

Stellingen vinden of maken

Een goed debat begint bij een goede stelling. Het bedenken van een goede stelling is dan ook geen eenvoudige taak. De stelling moet prikkelend zijn en voldoende aansluiten bij de beleavingswereld van de doelgroep. Ook moet de stelling gebalanceerd zijn, wat wil zeggen dat voor- en tegenstanders evenveel uitgedaagd worden door de stelling. Hier worden de vuistregels besproken waar een goede stelling aan voldoet:

Een goede stelling is gebalanceerd

Een van de meest gemaakte fouten bij het poneren van een stelling, is dat de stelling niet eerlijk is voor een van de twee partijen. Bijvoorbeeld: “Kinderen hebben recht op onderwijs.” Deze stelling is bijna truiistisch: natuurlijk hebben alle kinderen recht op onderwijs. De tegenstanders zullen een zeer lastige taak hebben om aan te tonen waarom dit niet het geval zou zijn. Een ander, minder extreem, voorbeeld is “Rijke landen moeten meer doen dan ontwikkelende landen tegen klimaatverandering”. Hoewel de tegenstanders een argument kunnen maken over het belang dat alle landen klimaatverandering tegen moeten gaan, is het heel moeilijk om uit te leggen waarom ontwikkelende landen evenveel zouden moeten doen als rijke landen, ondanks dat ze minder middelen hebben om klimaatverandering tegen te gaan. De voorstanders kunnen te gemakkelijk weggkomen met een argument dat arme landen wel degelijk iets moeten doen tegen klimaatverandering, maar net even wat minder dan rijke landen.

Een goede stelling geeft geen argumenten weg in de verwoording

De stelling “Om innovatie te stimuleren moeten grote bedrijven subsidies krijgen”, reikt de voorstanders hun eerste argument op een presenteerblaadje aan. Dat is niet eerlijk voor de tegenstanders, maar het impliceert ook meteen dat elk ander argument voor het verstrekken van subsidies aan grote bedrijven irrelevant is. Het vernauwt het debat dus erg en perkt de creatieve insteek aan beide kanten in. In plaats daarvan is het beter om alleen de stelling te geven en het aan de teams te laten om in te zien wat de aanleiding geweest kan zijn.

Een goede stelling impliceert twee duidelijk verschillende opties

Een stelling kan soms te marginaal zijn om een interessant debat over te voeren. Vaak is het dan beter om de stelling scherper in te steken. Bijvoorbeeld, de stelling “De koning moet geen deel meer uitmaken van de regering” is niet bepaald een inspirerend debat. De koning heeft immers maar beperkte taken in de regering, die vooral ceremonieel zijn.

Daarom valt er eigenlijk niet zo veel voor of tegen deze stelling in te brengen. Daarom is het wijs om een controversiële verwoording te kiezen, zoals “De monarchie moet volledig afgeschaft worden”. De verandering die teweeg wordt gebracht onder deze stelling is simpelweg vele malen groter en er valt veel meer voor en tegen te zeggen.

Helpen bij debatten voorbereiden

Vooraf in het begin vinden de meeste leerlingen het lastig om hun voorbereidingstijd efficiënt te gebruiken. Een goede voorbereiding geeft leerlingen houvast tijdens het debat. Juist in het begin is het dus belangrijk om leerlingen hierin te ondersteunen.

De eerste vraag die je jezelf hierbij stelt, is hoeveel voorbereidingstijd u de leerlingen geeft. In het begin is het goed om de leerlingen maar kort de tijd te geven, zodat de druk om ijzersterke argumenten in te brengen klein is. De eerste lessen zijn immers gericht op het overwinnen van spreekangst. Naarmate leerlingen meer lessen achter de rug hebben, wordt de voorbereidingstijd steeds langer. Zo geef je leerlingen genoeg ruimte om in teamverband hun argumenten diep uit te werken, zodat ze genoeg materiaal hebben om een speech van twee of zelfs drie minuten op te vullen.

Het is goed om één of twee stillere leerling(en) binnen een team apart te nemen en met hen in gesprek te gaan. Hierbij is het van groot belang dat je geen argumenten voorzeft, maar hen deze aan de hand van sturende vragen zelf laat ontdekken. Je kunt bijvoorbeeld vragen naar de eigen mening van een leerling over de stelling. Als deze overeenkomt met het standpunt van hun team, kun je hierop voortbouwen. Heeft de leerling juist een andere mening, dan kun je de leerling kritisch bevragen.

Voorbeeld voorbereiding voorpartij

Stelling: Vuilnismannen zouden meer salaris moeten krijgen dan bankiers

Docent: Wat vind je zelf eigenlijk van deze stelling?

Leerling: Geen goed idee

Docent: Waarom niet?

Leerling: Bankiers hebben er toch hard voor gewerkt? Dan verdienen ze ook meer

Docent: En vuilnismannen? Werken die niet hard?

Leerling: Ja, maar die hebben niet zo lang moeten leren om vuilnisman te worden

Docent: Maar ze werken wel heel hard

Leerling: Ja, maar toch...

Docent: Is daar geen argument uit te halen? Over wat er eigenlijk belangrijker is, dat je nu hard werkt of dat je een lange opleiding hebt gehad?

Leerling: Ja, misschien wel

Docent: Denk daar misschien nog eens verder over na met je teamgenoten!

In het voorbeeld ziet u dat de docent niet alles voorzeft, maar de leerling wel duidelijk in een bepaalde richting stuurt. Zo eindigt de leerling met een goed argument om tijdens het debat in te kunnen brengen, maar heeft die ook geleerd hoe je zelf argumenten kunt vinden.

Als leerlingen onderling goed bezig zijn met voorbereiden, kan het voor hen juist storend zijn als je je bij het groepje voegt. Kies er in dat geval voor om zich afzijdig te houden van het voorbereidingsproces, zodat leerlingen onderling een teamdynamiek op kunnen bouwen.

Debatteren met een grote klas

Met een klas van 25 leerlingen is het geven van debatlessen uitdagend. Vooral wanneer leerlingen aan de slag gaan met Arena- en Middenhuis-debatten, is het ideaal als teams niet veel groter dan vijf leerlingen zijn. Er zijn meerdere manieren om alle leerlingen betrokken te houden bij jouw debatlessen:

Parallele debatten: Mocht er ruimte zijn in het schoolgebouw, kan het een goed idee zijn om twee teams naar een ander lokaal te sturen. Je kunt dan twee leerlingen die je vertrouwt het debat laten leiden en jureren. Dit kan alleen in groepen die je met een gerust hart een half uur alleen kunt laten.

Gesplitste rollen: Je kunt er ook voor kiezen de taken binnen een debat te splitsen. De eerste speech kan bijvoorbeeld door vier leerlingen gegeven worden. Er is dan één leerling die de opening doet, één die de argumenten aankondigt, één die de argumenten uitlegt en één die het slot voordraagt.

Appendix 4: Voorbeeld

Reflectieformulier Les 3

In hoeverre denk je dat je de leerdoelen van deze les hebt bereikt?

Geef jezelf een cijfer van 1 tot 10.

Leerdoel	Cijfer
Ik kan door samen te werken een goed gestructureerde speech schrijven met een opening, aankondiging, uitleg en slot.	
Ik kan voor de klas een korte toespraak van ongeveer twee minuten voordragen.	
Ik kan empathie tonen voor standpunten die tegen mijn mening in gaan.	

Wat is het belangrijkste dat je deze les hebt geleerd, wat je eerst nog niet kon of kende?

Wat vond je het moeilijkste tijdens deze les?

Hoe kun je zorgen dat dit makkelijker wordt?

Becijfering

Om het becijferen toegankelijk en consistent te maken, is de referentietabel opgedeeld in de drie criteria waar de leerlingen op zijn getraind: argumentatie, presentatie en interactie. Afhankelijk van de rol die debatteren precies speelt in uw curriculum, kan het een of het ander zwaarder meewegen. De aanbeveling is als volgt:

- Argumentatie 50%
- Presentatie 25%
- Interactie 25%

Argumentatie speelt dus de boventoon. Echter kunt u er ook voor kiezen om een andere weging aan te houden, bijvoorbeeld omdat presentatievaardigheden al veel naar voren komen in jouw curriculum, waardoor deze minder zwaar meegewogen hoeft te worden bij een debat.

Beoordelingsschaal optie 2

Naam	1 slecht	2 voldoende	3 ruim voldoende	4 goed	5 uitstekend
Argumentatie - Relevantie, bewijs, impact - Uitgelegde denkstappen i.p.v. denksprongen - Bekwame weerleggingen en/of wegingen					
Presentatie - Stemgebruik: volume en tempo - Lichaamstaal: houding en oogcontact - Taalgebruik: stijlmiddelen, humor - Structuur: opbouw speeches en beurten					
Interactie - Empathie: luistervaardigheid - Respect: hanteren debatetiquette					
Eindcijfer					

REFERENTIETABEL

	1 (onvoldoende)	2 (voldoende)	3 (ruim voldoende)	4 (goed)	5 (zeer goed)
ARGUMENTATIE	De leerling presenteert ongefundeerde beweringen zonder logische denkstappen, waardoor aannemelijkheid en relevantie geheel ontbreken.	De leerling doet pogingen om argumenten aannemelijk en relevant te maken, maar mist vaak denkstappen in de uitleg.	De leerling legt argumentatie voldoende uit, maar er missen soms belangrijke denkstappen in de logica, waardoor de aannemelijkheid of relevantie niet altijd duidelijk is.	De leerling legt argumentatie duidelijk uit en volgt daarbij meestal de juiste denkstappen. Aannemelijkheid en relevantie zijn grotendeels aanwezig.	De leerling legt argumentatie zeer helder uit, waarbij elke denkstap logisch wordt uitgelegd. Argumentatie is zeer aannemelijk en relevant.
PRESENTATIE	Stemgebruik is onduidelijk, lichaamshouding passief en ongeïnteresseerd. De leerling leest voornamelijk voor zonder overtuigingskracht of structuur.	Stemgebruik en lichaamshouding doen afbreuk aan de overtuigingskracht. Structuur is matig en labels worden slechts af en toe gebruikt.	Stemgebruik en lichaamstaal zijn neutraal; ze versterken noch verzwakken de speech. Structuur wordt aangegeven, maar niet consistent toegepast.	Stemgebruik en lichaamstaal dragen bij aan overtuigingskracht. De opbouw van de speech is meestal gestructureerd.	Lichaamshouding en stemgebruik zorgen voor een boeiende, duidelijke speech. Op de structuur valt nagenoeg niets af te dingen.
INTERACTIE	De leerling luistert slecht naar de tegenstander en vat de argumenten niet of verkeerd samen. Reactie ontbreekt veelal.	De leerling luistert redelijk goed naar de tegenstanders, vat sommige argumenten samen en reageert, maar laat sommige aspecten liggen.	De leerling luistert meestal goed, vat argumenten veelal goed samen en reageert op de meeste belangrijke punten.	De leerling luistert goed, vat de meeste argumenten correct samen en reageert vaak inhoudelijk en passend op de tegenstander.	De manier waarop de leerling de argumentatie van de tegenstander behandelt, getuigt van een juiste interpretatie van de argumentatie. Argumenten worden effectief weerlegd.

© DebatUnie 2024

Luister, denk en doe mee

DebatUnie

Mariahoeck 16-17

3511 LG, Utrecht

030 3410020 / contact@debatunie.nl

**DEBAT
UNIE**

Medegefinancierd door
de Europese Unie